

De Financiële Begrippenlijst

De Begrippen van de Kredietcrisis

Dit financieel woordenboek wordt u aangeboden door De Financiële Begrippenlijst - www.dfbonline.nl. De Financiële Begrippenlijst is het meest uitgebreide en diepgravende financieel-economische lexicon in het Nederlandse taalgebied. Een financieel woordenboek met meer dan 7.600 begrippen op het gebied van economie, financiële markten, beurs en beleggen, onderling verbonden door meer dan 45.000 verwijzingen.

De Financiële Begrippenlijst is geen 'wiki'; een deskundige redactie houdt de inhoud voortdurend actueel, hierbij actief geholpen door de bezoekers van. Nieuwe lemma's worden bijna dagelijks toegevoegd, aan de inhoud wordt voortdurend geschaafd. Onafhankelijk, niet gelieerd aan enige financiële instelling.

Welke begrippen worden hier uitgelegd?

De redactie heeft getracht een zo goed mogelijk beeld te geven van de begrippen die te maken hebben met de kredietcrisis. Aangezien de crisis met veel facetten van de economie te maken heeft is het uiteraard onmogelijk de kredietcrisis in enkele begrippen te 'vangen'. Een deel van de verwijzingen in dit document verwijst rechtstreeks naar een begrip op www.dfbonline.nl. U treft achtereenvolgens de volgende begrippen aan met paginacijfer:

aanjagen van de economie.....2	Discount Window (Federal Reserve System).....6	gouden parachute.....11	Main Street15
Alt-A loans2	distressed debt.....6	Greenspan put11	meltdown16
ABS2	distressed debt firms7	Groep van 2011	Minsky16
accommoderend monetair beleid2	distressed securities-strategie (hedge funds).....7	haute finance.....11	Minsky moment16
afschrijven2	downgrade.....7	hedge fund.....11	monetair beleid16
asset backed securities2	downturn.....7	hefboombeleggen12	monoline insurers16
bad bank.....2	dumpen7	hefboomfondsen12	moral hazard.....16
bail-out plan.....3	dumpfondsen7	hefboomwerking.....12	mortgage backed security.....17
baisse.....3	dunne markt7	helicopter Ben12	narrow bank17
bankendomino.....3	economisch kapitaal.....7	herstelrally.....12	nationaliseren17
bankennisico3	Emergency Economic Stabilization Act of 2008.....7	herstructurering.....12	neerwaarts risico17
bankrun3	emergency fund7	highly12	nervositeitsindex17
behavioral finance.....3	emergency liquidity funding (centrale banken).....7	leveraged institution.....12	niet-balansbanken17
besmetting3	Federal Deposit Insurance Corporation.....8	hyperfinance12	NINA loans17
black box3	Federal Home Loan Mortgage Corporation.....8	hypotheekcrisis.....12	noodfondsen17
black swan.....3	Federal National Mortgage Association.....8	idiosyncratisch risico12	noodkrediet18
BosBank.....3	Federal Reserve Board.....8	idiosyncratische schok13	noodlening (centrale banken) noodlijdende obligatie.....18
Bretton Woods II.....3	Federal Reserve System.....9	impairment charge.....13	noodregeling.....18
bubble-economie4	FICO score9	injectie.....13	omgekeerde rentestructuur.....18
casinokapitalisme.....4	financial meltdown9	investment grade13	omvallen.....18
CDO4	financieel gedreven bedrijfscultuur.....9	junk bond.....13	onderkapitalisatie.....18
CDO squared.....4	financieel gedreven economie.....9	kelderden.....13	opdrogen van de geldmarkt.....18
CDS4	financiële economie.....9	Kladderadatsch.....13	opluchttingsrally.....18
collateralized bond obligation.....4	financiële gegoedheid.....9	krach13	overbruggingskrediet19
collateralized debt obligation.....4	financiële hefboom9	krappe geldmarkt14	overheidscommissaris19
collateralized loan obligation4	financiële massavernietigingswapens.....9	kredietbeoordelaar.....14	overheidsfondsen19
collectief debiteurenrisico.....4	financiële stabiliteit.....10	kredietbeoordeling.....14	perfect storm19
collection bank.....4	flitskapitaal.....10	kredietcrisis.....14	perverse prikkels.....19
conduit.....4	Freddie.....10	kredietdroogte14	piramide.....19
conjunctuur.....4	Freddie Mac10	kredietfaciliteit.....14	piramideconstructie.....19
consumentenvertrouwen5	geldkraan10	kredietregistratie.....14	Ponzi scheme19
credit default swap.....5	gestructureerde producten10	kredietrisico14	rating.....19
credit score.....5	giftige financiële producten.....10	kredietwaardigheid14	ratings shopping.....20
credit watch.....5	globalisering10	kredietwaardigheidsoordeel14	ratingshoppen.....20
crowding out.....5		kwaliteitsspread.....14	recessie.....20
dead cat bounce.....5		kwaliteitsvlucht.....14	red flag20
default.....5		kwantitatieve verruiming.....15	reddingsoperatie.....20
deflatie.....5		liar loans15	reddingsplan.....20
dekkingsgraad.....5		liquiditeit.....15	reële economie.....20
dekkingsstekort5		liquiditeitsval15	reflatie.....20
deleverage.....6		loan-to-value ratio.....15	rentemarge.....21
depositogarantiestelsel.....6		low-doc loans.....15	renteopslag.....21
discontinue koersbeweging.....6		low grade15	rentewapen21

re-remic.....	21	solvabiliteitsratio	23	stagflatie	25	Triple A.....	26
risico-opslag	21	Sonderfonds		stagflatiespook	25	Triple Au	27
riskante hypotheek	21	Finanzmarktstabilisierung.....	23	stimuleren van de economie	25	Troubled Asset Relief Program ..	27
run op een bank.....	22	sovereign debt.....	23	systeembank.....	25	US National Debt Clock	27
R-word index	22	sovereign poverty fund.....	23	systeemcrisis.....	25	veilige haven	
safe bank.....	22	sovereign risk	24	systeemrisico	25	(beleggingsalternatief).....	27
securitisatie	22	sovereign wealth fund	24	TARP	26	verkrapping van de geldmarkt..	27
shareholder value benadering..	22	spill-over effecten	24	testosteronbankier	26	vermogenskrimp.....	27
short gaan	22	staatsdeelneming	24	tier 1-kapitaal.....	26	vertrekbonus.....	27
SISA loans.....	23	staatsfonds	24	tier 1-ratio.....	26	voodoo economics	27
sitcoms.....	23	staatsinterventie.....	24	Tobintaks	26	voodoo finance	28
slechte bank	23	staatsinvesteringsfonds.....	25	Tokkie-hypotheek.....	26	wild randomness	28
smalle bank	23	staatsinvesterings-		too big to fail.....	26	yen carry trade.....	28
sociaal bankieren	23	maatschappij.....	25	too foreign to fail	26	zelfbevestigende voorspelling...	28
solvabiliteit.....	23	staatssteun	25	toxic paper	26	zero interest rate policy	28

De Begrippen van de Kredietcrisis

aanjagen van de economie

Zie: *stimuleren van de economie*.

Alt-A loans

Een Amerikaans fenomeen. 'Alt-A loans' - ook 'alternative documentation loans' genoemd - zijn leningen (vaak hypotheekleningen, ook wel 'Alt-A mortgages' genoemd) waaraan qua zekerheden minder stringente eisen worden gesteld dan aan traditionele leningen (geen controle op inkomen, minder zwaar gedocumenteerd); de toekenning van de leningen is afhankelijk van de 'credit score', (kredietcore).

Het is dus niet zozeer een specifiek type lening, alswel een typering, een categorisering van de *kredietwaardigheid*. Van oorsprong staat Alt-A voor een 'A-' (A minus) beoordeling, maar de laatste jaren steeds meer voor een lening met een kredietwaardigheid net onder A-.

Door de wat lagere zekerheid ten opzichte van traditionele, zwaar(der) gedocumenteerde leningen zal ook het rentetarief waartegen de lening verstrekt wordt wat hoger liggen; vaak mag deze rente na 5 tot 7 jaar verhoogd worden.

De Alt-A leningen staan echter als minder risicovol te boek dan zogenaamde 'subprime' leningen, doordat bij de Alt-A leningen wel een *kredietscoring* beschikbaar is. Alt-A leningen worden in de VS vaak verstrekt aan startende ondernemers, mensen die gescheiden zijn, werknemers die op commissiebasis worden beloond en dergelijke.

ABS

Zie: *asset backed security*.

accommoderend monetair beleid

Een beleid van de *centrale bank* dat gericht is op bevordering van de *economische groei*. Dit beleid kenmerkt zich door het streven naar een lage rente en een ruime verstrekking van *kredieten* (hetgeen ook weer wordt bevorderd door de lage rente).

Dit beleid kan echter weer leiden tot een hogere *inflatie*, hetgeen (uiteindelijk) juist weer niet past binnen het streven van centrale banken naar *financiële stabiliteit*; een stijgende inflatie dient vervolgens weer met (*restrictief (monetair) beleid*) te worden bestreden.

Tegenovergestelde van: restrictief beleid (*restrictief monetair beleid*).

afschrijven

Waardevermindering van bezittingen.

- 1) Boekhoudkundige waardevermindering - Investering in bedrijfsmiddelen (gekochte *activa*, die een relatief grote economische waarde vertegenwoordigen) worden in een bepaalde periode 'afgeschreven', ten laste gebracht van de *exploitatie-overzichten* gedurende de afschrijvingstermijn. Jaarlijks neemt de waarde van het bedrijfsmiddel in de boekhouding af. Afschrijving vindt plaats tot de waarde is gedaald tot de restwaarde aan het eind van de *economische levensduur*. De afschrijving wordt in de *verlies- en winstrekening* verwerkt (komt ten laste van het resultaat); afschrijvingen zijn geen uitgaven.
- 2) De waardevermindering van een *bedrijfsmiddel* komt volgens goed koopmansgebruik door jaarlijkse afschrijvingen tot uitdrukking in de *fiscale winstberekening*.

asset backed securities

Afgekort: ABS.

Bestaande financiële producten die omgebouwd zijn tot nieuwe, herverpakte producten; het gaat hier in wezen om het herverpakken van het *kredietrisico* door de bundeling (zie: *pooling*) van bestaande financiële waarden tot nieuwe producten met andere risico-rendementsprofielen.

De inkomsten uit de bundel - bijvoorbeeld *hypotheekleningen* - wordt weer gebruikt als *onderpand* van uit te geven, verhandelbare *effecten*, een proces dat bekend staat als *securitisatie*.

Bekende voorbeelden hiervan zijn de *mortgage backed security* (MBS) en de *collateralized debt obligation* (CDO).

bad bank

'Slechte bank'; speciaal (vaak door een overheid) opgerichte bankholding waarin de 'slechte' leningen (zie: *toxic paper*) van een aantal bestaande banken worden verzameld. Hierdoor verbetert de kredietkwaliteit van de betrokken banken.

Ook: collection bank.

Voorbeeld

België maakt zich op voor een nieuwe ronde van overheidssteun aan de in grote problemen verkerende banksector. Daarbij kijken onze zuiderburen zeer serieus

naar de oprichting van een zogenoemde 'bad bank', waarin alle probleemkredieten van KBC, Fortis, Dexia en verzekeraar Ethias onder zouden worden gebracht.

Bron: DFT.nl - 22-01-2009

bailout plan

Ook: bail-out plan.

- 1) Reddingsplan. Zie: [reddingsoperatie](#).
- 2) In 2008: reddingsplan voor de Amerikaanse financiële markten.
- 3) Zie: [troubled asset relief program](#) (TARP) en [Emergency Economic Stabilization Act of 2008](#).

baisse

(Langere) periode van koersdaling.

bankendominio

- 1) Het successievelijk failliet gaan ([omvallen](#)) van banken.
- 2) Zie ook: [besmetting](#), [systeemcrisis](#), [systeemrisico](#).

bankenrisico

Risico dat een bank waarmee men zaken doet of waar men nog niet afgewikkelde transacties heeft uitstaan niet aan haar verplichtingen zal kunnen voldoen.

Zie ook: [tegenpartijrisico](#); [kredietrisico](#).

bankrun

Zie: [run op een bank](#).

behavioral finance

Een combinatie van financiële c.q. economische theorie en psychologie, die wordt gebruikt om het gedrag van [beleggers](#) te verklaren (hoe, waarom, wanneer?), en te analyseren welke invloed dit heeft op de [financiële markten](#). Er wordt dus niet alleen uitgegaan van strikt rationeel gedrag, maar ook gekeken naar gedragsverklaringen op basis van het feit dat mensen handelen op basis van angst, hebzucht, zoeken naar veiligheid, zelfoverschatting, kuddegedrag, beïnvloeding door anderen, beperkt perceptievermogen, enzovoorts.

Het wegvallen van vertrouwen in [financiële instellingen](#) door spaarders en beleggers in september en oktober 2008, als gevolg van de [kredietcrisis](#), zal zeker mooie casuïstiek opleveren voor degenen die zich bezighouden met 'behavioral finance'.

De theorie staat haaks op de [efficiënte markt theorie](#). [Technische analyse](#) leunt bijvoorbeeld sterk op het gedachtengoed van 'behavioral finance'.

besmetting

In de economie: het overslaan van een crisis (een schok) in een land naar een ander land of andere landen of van een instelling naar een andere instelling of instellingen. Een significante toename van de onderlinge verwevenheid (afhankelijkheid) van markten na een [idiosyncratische schok](#).

Noot: wanneer de binnenlandse schok zich internationaal verspreidt in een tempo dat hoger is dan normaal (in meer stabiele perioden), wordt van besmetting gesproken; is het tempo identiek aan dat in meer stabiele perioden, dan wordt van onderlinge afhankelijkheid gesproken (Forbes en Rigobon).

Engels: [contagion](#).

black box

Letterlijk: zwarte doos.

- 1) Algemeen: ondoorzichtig, iets waarvan de inhoud of werking onduidelijk of onbekend is. Bijvoorbeeld een ondoorzichtige berekening, formule of model.
- 2) [Securitisatie - gestructureerde producten](#) waarin er nauwelijks of geen informatie is over het [onderpand](#), dat wil zeggen: de [onderliggende waarde](#), de herkomst ervan (vaak zijn er meerdere emittenten: wie zijn die [emittenten](#) precies?) en de kwaliteit van dit onderpand.

black swan

Aanduiding voor een volstrekt onverwachte gebeurtenis met een zeer grote invloed, waarbij de gebeurtenis achteraf verklaarbaar is. De gebeurtenis kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben, al maken de negatieve uiteraard het meeste indruk.

Tot in de 17e eeuw werd in het Westen als vaststaand aangenomen dat zwanen zonder uitzondering wit zijn. Toen er in Australië zwarte zwanen werden aangetroffen werd deze 'waarheid' ontmaskerd. Door verschillende invloedrijke filosofen (Hume, Mill en Karl Popper) is dit voorbeeld aangehaald om aan te tonen dat men voorzichtig moet zijn met conclusies op basis van 'algemene waarheden'.

Door Nassim Taleb werd de zwarte zwaan als metafoor gebruikt voor onwaarschijnlijk geachte gebeurtenissen met grote gevolgen in de economie en de financiële wereld, buiten het bereik van de [normale kansverdeling](#).

De aanslag op het World Trade Centre op 9/11, de [subprime-](#) en [kredietcrisis](#) van 2007/2008, het ineensstorten van Fortis en vele andere banken, worden vaak als 'zwarte zwanen' gezien.

Nederlands: zwarte zwaan.

BosBank

Ook: Bos-Bank, Bos Bank. Gekscherende benaming voor de nieuwe bank die ontstaat door de per 21 november 2008 aangekondigde samenvoeging van de in 2008 [genationaliseerde](#) ABN-AMRO Bank en de eveneens [genationaliseerde](#) Nederlandse tak van Fortis Bank. Tot deze samenvoeging werd besloten door minister van Financiën Wouter Bos, vandaar uiteraard ook de naam. Oud-minister Gerrit Zalm moet de integratie leiden en hiermee een grote nationale bank creëren, die in verscheidene financiële sectoren een gezonde, sterke positie heeft. ABN-AMRO wordt het 'leidende merk' van de combinatie.

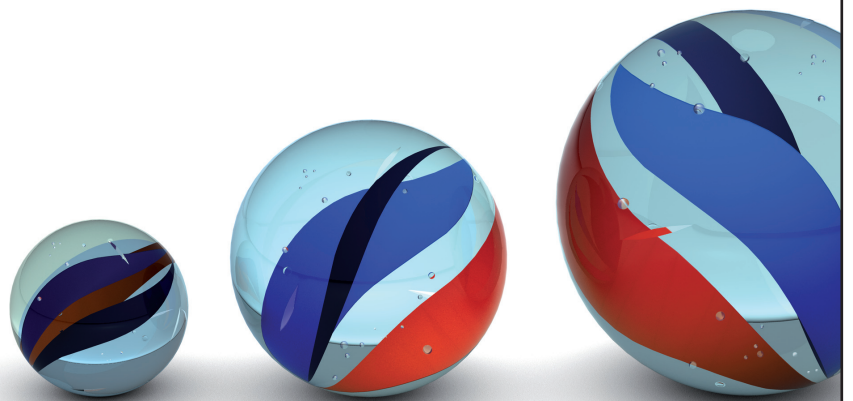
Bretton Woods II

Een begrip dat in de media wordt gebruikt om een belangrijke topconferentie van de [Groep van 20](#) (G20) op 15-16 november 2008 in Washington DC te beschrijven.

Dit was een eerste top in een reeks, die moet leiden tot een ingrijpende herstructurering van het internationale financiële systeem, dit alles naar aanleiding van de [kredietcrisis](#) en de hierdoor wereldwijd ontstane financiële crisis.

De naam refereert aan de [Bretton Woods](#) conferentie in 1944 die leidde tot de oprichting van de [Wereldbank](#), het [Internationaal Monetair Fonds](#) (IMF) en het opnieuw invoeren van de [gouden standaard](#).

Specialisten in vermogensbeheer

INTERNATIONAL ASSETS
VERMOGENSBEHEERDERS.NL

De naam 'Bretton Woods II' illustreert dan ook de hooggespannen verwachtingen; de reeks G20-conferenties zou moeten leiden tot een nieuw financieel stelsel.

bubble-economie

Een op sterke speculatie gedreven economie, die als een **zeepbel** uit elkaar kan spatten.

casinokapitalisme

Ook: casino-kapitalisme. Grote, ongebreidelde mondiale kapitaalstromen die (**flitskapitaal** dat) voortdurend onderweg zijn (is) naar plekken waar het hoogst mogelijke rendement te behalen valt, zonder rekening te houden met de negatieve neveneffecten voor de samenleving. Als gevolg hiervan kunnen markten zeer beweeglijk en instabiel worden, en leiden tot een economische crisis.

Alles staat hierbij ten dienste van efficiëntie en winst, er is weinig tot geen aandacht voor het algemeen belang en dat van mensen in de samenleving. Begrippen als rechtvaardigheid, solidariteit, gelijkheid, waardigheid, ontwikkeling en respect voor mens en milieu komen in het woordenboek van het casinokapitalisme niet voor. Deze vorm van **kapitalisme** staat in schril contrast met bijvoorbeeld de sociale markteconomie en **duurzaam ondernemen**.

CDO

Zie: **collateralized debt obligation**.

CDO squared

Engels: 'squared' = kwadraat, dus CDO (**collateralized debt obligation**) op een CDO.

Constructie die in 2003 werd ontwikkeld met een snel groeiende markt in de jaren daarna (tot medio 2008). Geven hoger rendement (en dus hoger risico) dan gewone CDO's, maar zijn ook meer complex en dus nog minder **transparant**.

CDS

Zie: **credit default swap**.

collateralized bond obligation

Afgekort: CBO. Zie: **collateralized debt obligation**

collateralized debt obligation

Afgekort: CDO.

Een vorm van een **asset backed security**; hierbij worden **obligaties** en/of andere **vastrentende waarden** gebundeld ('pooled').

De 'pool' wordt verdeeld in **tranches** van **obligaties**, van zeer riskant (maar daardoor **hoogrentend**) tot minder riskant (en daardoor **laagrentend**) **papier**.

Die tranches vormen het onderpand (**collateral**) voor nieuwe obligaties die worden doorverkocht aan **beleggers**; rente en **hoofdsom** worden betaald uit de onderliggende portefeuille. De collateralized debt obligation is een voorbeeld van **securisatie**.

Als de onderliggende portefeuille uit obligaties bestaat, wordt de CDO vaak ook collateralized bond obligation (CBO) genoemd. In het geval de onderliggende portefeuille uit leningen bestaat wordt de CDO vaak collateralized loan obligation (CLO) genoemd. CLO's omvatten vaak leningen aan bedrijven.

collateralized loan obligation

Afgekort: CLO.

Zie: **collateralized debt obligation**.

collectief debiteurenrisico

Van collectief debiteurenrisico is sprake als een groot aantal debiteuren in een land niet aan de verplichtingen kan voldoen als gevolg van dezelfde oorzaak, zoals politieke en sociale onrust, natuurrampen, oorlog, maar bijvoorbeeld ook overheidsbeleid dat er niet in slaagt **macro-economische** en **financiële stabiliteit** te realiseren.

Collectief debiteurenrisico is evenals **transferrisico** een vorm van **landenrisico**.

collection bank

Zie: **bad bank**.

conduit

Een door een **financiële instelling** opgericht **beleggings-vehikel** waarin (**hypotheek**)-**leningen** worden ondergebracht en dus van de **balans** worden gehaald.

Een conduit wordt gefinancierd met **commercial paper** dat bij grote beleggers die een overschot aan kasmiddelen hebben wordt geplaatst.

In feite is er dus sprake van de financiering van langlopende **leningen** met kortlopende leningen, met alle risico's van dien. Zo kan het verschil tussen de **korte rente** en **lange rente** sterk wijzigen of de belangstelling voor commercial paper om andere redenen (bijvoorbeeld angst voor de kwaliteit van de aan de conduit onderliggende waarden) opdrogen.

Als de bank geen commercial paper meer kan plaatsen (althanstegeen redelijke tarieven) zal zij de desbetreffende effecten weer met eigen vermogen moeten gaan financieren, hetgeen ten koste kan gaan van andere activiteiten. Bovendien is het in die situatie waarschijnlijk dat de waarde van de leningen (veel) lager is geworden.

Vergelijk: **special purpose vehicle**.

Zie ook: **subprime (lening)**.

conjunctuur

Versnellingen en vertragingen in het groeitempo van het **nationaal inkomen** door veranderingen in de bestedingen (effectieve vraag) wordt de conjunctuur genoemd.

De vraag naar de producten van een onderneming bepaalt op korte termijn de productieomvang van dat bedrijf. Een toenemende vraag zal, afgezien van voorraadveranderingen, ertoe leiden dat op korte termijn de bezettingsgraad toeneemt, dat wil zeggen dat de productiecapaciteit beter wordt benut.

De productieomvang van een land als geheel wordt door de totale effectieve vraag bepaald. De bestedingen bepalen daarom de groei van het nationaal inkomen.

We onderscheiden hoogconjuncturen laagconjunctuur. Bij een hoogconjunctuur is de groei van de vraag sterker dan de groei van de productiecapaciteit. De productiecapaciteit draait steeds meer op volle toeren en de conjunctureel werklozen worden in dienst genomen. De vraag kan zo sterk toenemen dat de productiecapaciteit tekort dreigt te schieten. Van een periode van onderbesteding geraakt de economie in een situatie van overbesteding. De prijzen zullen bij een gebrek aan productiecapaciteit oplopen, en na verloop van tijd

neemt de vraag weer af: er breekt weer een periode van laagconjunctuur aan, waarbij de productiecapaciteit groter is (sterker groeit) dan de (groei van de) vraag.

consumentenvertrouwen

De mate waarin huishoudens / consumenten vinden dat het economisch gezien beter of slechter gaat.

In Nederland wordt het consumentenvertrouwen gemeten door het [Centraal Bureau voor de Statistiek](#) (CBS); het zogenaamde Consumenten Conjunctuur-onderzoek (CCO) peilt de mening van huishoudens over het algemene economisch klimaat en over de eigen financiële situatie. Maandelijks worden hierover in het CCO vijf vragen gesteld aan ongeveer duizend huishoudens. Daarnaast bevat het CCO onder andere vragen over de verwachtingen voor de werkloosheid en de [inflatie](#) en over het spaargedrag en aankoopplannen van huishoudens.

De geïnterviewden kunnen vinden dat het beter gaat (de 'optimisten'), dat het slechter gaat (de 'pessimisten') of dat de situatie gelijk blijft. De indicatoren worden berekend door het percentage optimisten te verminderen met het percentage pessimisten.

Er zijn overigens veel verschillende manieren om het consumentenvertrouwen te meten. Zie bijvoorbeeld ook onder [lipstick indicator](#).

credit default swap

Afgekort: CDS.

Een financieel contract waarmee het [kredietrisico](#) (niet nakomen van betalingsverplichting) afgedekt kan worden, een soort verzekering. Het kredietrisico op leningen aan bedrijven of financiële instellingen wordt met behulp van de credit default swap los van de eigenlijke lening verhandeld.

De koper van credit default swap krijgt het recht een obligatie [à pari](#) (tegen 100%) te verkopen wanneer er betalingsproblemen ontstaan; dit recht verwerft de koper door periodieke betalingen aan verkoper van de credit default swap.

credit score

Zie: [krediet score](#).

credit watch

Mededeling van een credit rating instituut dat zij de credit rating van een bedrijf, overheidsorgaan, land of beleggingsfonds heroverweegt (lees: dat deze mogelijk verlaagd zal worden).

crowding out

Situatie waarin een overheid overmatig veel geld leent waardoor bedrijven moeilijker en slechts tegen hogere tarieven kunnen lenen. Zij worden als het ware uit de markt gedrukt.

dead cat bounce

Tijdelijke opleving in een dalende markt, waarna de eerdere koersdaling weer wordt hervat.

default

In gebreke blijven, het niet nakomen van verplichtingen. Situatie waarin een partij de betalingsverplichtingen niet kan nakomen (in gebreke blijft) c.q. voorwaarden van een financieringsarrangement niet kan nakomen.

Denk bijvoorbeeld aan het niet terug kunnen betalen van een [lening](#) of het niet kunnen betalen van de [coupon](#) van een [obligatie](#).

deflatie

Economische situatie waarbij de prijzen van goederen en diensten gedurende een langere periode dalen (algemene en aanhoudende prijsdaling).

Deflatie zal normaal gesproken ontstaan als de hoeveelheid geproduceerde goederen en diensten toeneemt en de vraag achterblijft, waarna een prijsdaling zal optreden (er is immers meer aanbod dan vraag).

Een andere, maar minder gezonde oorzaak is als er in de markt een enorme liquiditeit is ontstaan, die wordt gebruikt voor de financiering van beleggingen (dit leidt tot een enorme groei van de aandelenmarkt, de obligatiemarkt de huizenmarkt, de goederenmarkt, enzovoorts); als de economie vervolgens begint de stagneren (een [recessie](#) dreigt), de productie afneemt en ook de prijzen zakken (bijvoorbeeld dalende beurskoersen als gevolg van de [kredietcrisis](#)), dan kan ook deflatie ontstaan. Deze vorm van deflatie heeft feitelijk niets van doen met de echte economie ([reële economie](#)), maar ontstaat als gevolg van een parallelle, [financieel gedreven economie](#) (het knappen van een [zeepbel](#) na een onstuimige periode van groei).

In een periode van deflatie zullen consumenten geneigd zijn hun bestedingen uit te stellen (minder consumeren) en zullen ondernemingen hun [investeringen](#) uitstellen, omdat de prijzen dalen (morgen is bij wijze van spreken alles goedkoper, wachten loont).

Tegenovergestelde: [inflatie](#).

dekkingsgraad

Verhouding tussen het vermogen van een [pensioenfonds](#) ([beleggingen](#)) en de aanspraken van alle deelnemers (pensioenverplichtingen ofwel [pensioentoezeggingen](#)). Deze verhouding vormt een indicatie voor de [solvabiliteitspositie](#) van pensioenfondsen.

Nederlandse Pensioenfondsen dienen zowel hun [beleggingen](#) als hun pensioentoezeggingen tegen de actuele waarde in hun boeken op te nemen.

Voor beleggingen is dit relatief eenvoudig, omdat de meeste beleggingsproducten actief worden verhandeld op [financiële markten](#); voor veel producten is dus een [marktprijs](#) beschikbaar.

Het waarderen van pensioentoezeggingen is een complexere zaak. Hierbij speelt de rentestand een zeer belangrijke rol; hoe hoger de rente, hoe lager de huidige waarde ([contante waarde](#)) van de pensioentoezeggingen.

dekkingstekort

1) Situatie waarin het [eigen vermogen](#) van een [pensioenfonds](#) lager is dan de door de overheid vereiste minimale [dekkingsgraad](#) (105%). Het pensioenfonds dient dan maatregelen te nemen om de situatie binnen een afgesproken termijn te verbeteren.

Ook: onderdekking.

2) Situatie waarbij een belegger die een [effectenkrediet](#) heeft opgenomen - of [marginverplichtingen](#) heeft - onvoldoende [onderpandswaarde](#) heeft (door koersdalingen of onttrekkingen aan zijn in de berekening

betrokken rekeningen) en dan door zijn effecten-instelling zal worden gemaand om bij te storten.

deleverage

Nederlands: ontschuldiging.

- 1) Het terugbrengen van de schulden van een onderneming teneinde de financiële hefboom te verminderen.

Vaak is de noodzaak om te ontschulden een teken dat het risico te groot is geworden; als het in deze situatie niet mogelijk blijkt om schulden af te lossen kan **faillissement** dreigen.

In het bijzonder geldt dat voor houders van effectenposities die in hoge mate met vreemd geld gefinancierd zijn, bijvoorbeeld een **hedge fund**.

- 2) Meer in het bijzonder en soms heel ingrijpend is de 'deleveraging' door banken. Tijdens de **kredietcrisis** van 2007-2009 is door veel (grote) banken - die aanzienlijke verliezen leden door beleggingen in onder meer **mortgage backed securities** en vervolgens te maken kregen met een vertrouwenscrisis - getracht het risico terug te brengen door uitstaande leningen te beëindigen of niet te herfinancieren en nieuwe leningen slechts 'mondjesmaat' te verstrekken. Mede hierdoor werd in korte tijd een aanzienlijke vertraging in de **economische groei** veroorzaakt.
- 3) Zie ook: **hefboomwerking** (2), **hefboombeleggen**.

depositogarantiestelsel

- 1) Algemeen - Een regeling om de belangen van de rekeninghouders te waarborgen. Een depositogarantiestelsel beschermt particulieren en kleinere ondernemingen die een tegoed hebben bij een bank voor het geval die bank betalingsproblemen krijgt. Banken werken met geld dat de rekeninghouders de bank hebben toevertrouwd. Mede om de belangen van de rekeninghouders te beschermen, staan de banken onder toezicht van zogenaamde **toezichthouders**, in veel gevallen de **centrale bank**. De 'Richtlijn inzake de depositogarantiestelsels' van de **Europese Unie** van 30 mei 1994 verplicht de lidstaten van de EU een garantieregeling in het leven te roepen en geeft de minimumnormen waaraan die regelingen moeten voldoen. De regelingen kunnen per land sterk verschillen, zowel in omvang van de garantie als de wijze waarop de regeling gefinancierd wordt.
- 2) Nederland - De Nederlandse Depositogarantieregeling is de opvolger van de **Collectieve Garantieregeling**. Per 1 januari 2007 is de **Wet toezicht kredietwezen** 1992 ingetrokken en daarmee is ook de Collectieve Garantieregeling komen te vervallen; toen is de **Wet op het financieel toezicht** (Wft) van kracht geworden, waarvan de Depositogarantieregeling deel uitmaakt. Alle Nederlandse banken die een vergunning hebben van de Nederlandse centrale bank, **De Nederlandsche Bank** (DNB), vallen onder het Nederlandse depositogarantiestelsel. In aanmerking komen creditsaldi op rekeningen en schulden op naam (zoals bijvoorbeeld schulden belichaamd in spaarbankboekjes en **obligaties** op naam) in aanmerking voor vergoeding onder het depositogarantiestelsel. Aandelen, ander kapitaal dat tot het eigen vermogen van de bank wordt gerekend en obligaties aan toonder vallen niet onder het depositogarantiestelsel. Anderssoortige vorderingen komen niet voor vergoe-

ding in aanmerking.

Het depositogarantiestelsel garandeert een bedrag van maximaal 40.000 euro per persoon per instelling (ongeacht het aantal rekeningen), waarbij voor bedragen van 20.000 euro tot 40.000 euro een eigen risico van tien procent geldt. De vergoeding uit hoofde van depositogarantie kan dus niet meer bedragen dan 38.000 euro per persoon.

Op dinsdag 7 oktober 2008 heeft de Nederlandse minister van Financiën, Wouter Bos, bekendgemaakt dat Nederland de garantie op spaartegoeden verhoogt tot 100.000 euro; deze maatregel is bedoeld om het vertrouwen van spaarders in financiële instellingen te versterken.

Het Nederlandse depositogarantiestelsel is een **omslagstelsel**; DNB betaalt spaarders zo nodig binnen drie maanden het gegarandeerde bedrag, maar verhaalt vervolgens het bedrag op andere banken, dit naar rato van hun bedrijfsomvang; dit komt erop neer dat gezonde banken feitelijk opdraaien voor het vergoede spaargeld bij een failliete bank in Nederland.

Internet: www.dnb.nl.

- 3) België - In België is er een depositogarantiestelsel dat opereert onder de naam 'Bescherminsfonds voor deposito's en financiële instrumenten'. Zie: **Bescherminsfonds (België)**.

discontinue koersbeweging

Een situatie waarin koersen niet geleidelijk stijgen of dalen, maar zich plotseling (grote) koerssprongen voordoen. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen bij plotselinge geruchten in de markt over een bepaald **fonds**, een **beurskrach**, een **devaluatie** van een **valuta** (munt) en dergelijke.

Discount Window (Federal Reserve System)

Kredieten en **noodkredieten** van de **Fed** aan financiële instellingen, bedoeld om extra liquiditeit binnen de **financiële markt** te genereren ten tijde van 'systemic stress', marktsituaties waarin er sprake is van een verhoogd **systeemrisico** (bijzonder **krappe geldmarkt**). Het Discount Window wordt als aanvullend instrument gebruikt naast open markt interventies/operaties; ten tijde van de oprichting van het **Federal Reserve System** in 1913 was het Discount Window het belangrijkste instrument van het Amerikaanse stelsel van **centrale banken** bij het handhaven van monetaire stabiliteit; vandaag de dag is dat niet meer het geval.

Internet: www.frbdiscountwindow.org.

distressed debt

- 1) **Obligaties** van ondernemingen die failliet zijn of de kans (relatief) groot is dat zij in de naaste toekomst failliet zullen gaan.
- 1) In het algemeen: obligaties of obligatieproducten en -constructies waarvan de koers onder zware druk ligt of waarvoor (tijdelijk) geen markt meer is omdat beleggers huiverig zijn om deze producten te kopen. Zo verkocht de Amerikaanse **investment bank** Merrill Lynch eind juli 2008 een groot pakket (circa \$ 30 miljard) **collateralized debt obligations** tegen 22% van de **nominale waarde**.

Zie ook: **distressed debt firms**, **distressed securities-strategie** (**hedge funds**), **high-yield bond**, **junk bond**; **kredietcrisis**; **rommelobligaties**.

distressed debt firms

Ondernemingen die beleggen in **distressed debt**, meestal door die obligaties tegen een zeer lage prijs op te kopen. Zij hopen op een herstructurering, zodat het desbetreffende bedrijf weer levensvatbaar wordt en (gedeeltelijke) betaling van rente en hoofdsom mogelijk wordt. Maar ook in geval van een definitief faillissement slagen zij er (als grote partij met voldoende middelen voor juridische ondersteuning) vaak in om een veelvoud van hun investering terug te krijgen omdat zij bij een uitbetaling uit de boedel voorrang hebben op bijvoorbeeld aandeelhouders.

Vergelijk: **distressed securities-strategie (hedge funds)**.

distressed securities-strategie (hedge funds)

Deze **hedge fund**-strategie behoort tot de categorie **event driven-strategieën**.

Deze strategie richt zich op bedrijven die in grote financiële moeilijkheden verkeren. De beheerder tracht een inschatting te maken van de herstructurerings-mogelijkheden en het toekomstperspectief van dergelijke bedrijven. Indien deze bedrijven uit de financiële problemen raken, zal de beurskoers sterk herstellen.

Zie: **event driven-strategieën (hedge funds)**.

downgrade

Het verlagen van de status of waarde van iets, een object, een onderneming, een **belegging**, enzovoort.

Bijvoorbeeld:

- Het door een **analist** aanpassen van een **beleggings-aanbeveling** van 'hold' naar 'sell' of 'strong sell'.
- Het door een **kredietbeoordelaar** verlagen van de **kredietwaardigheidsstatus** (credit rating).

Voorbeeld

'Fitch downgrades four emerging markets - The threat of global recession prompted ratings agency Fitch to cut its **sovereign** ratings on four **emerging market** countries on Monday, including Romania, which was lowered to "junk" status.'

Bron: FT.com - 10-11-2008.

Tegenovergestelde: **upgrade**.

downturn

Een negatieve omslag van de economie of **financiële markt**, bijvoorbeeld van **economische groei** naar een **recessie**.

dumpen

Het (meestal snel) massaal en ver beneden de gangbare prijs in een bepaald land of een bepaalde markt verkopen ('dumpen') van producten, bijvoorbeeld **effecten**. Dit heeft vaak een sterke prijsdaling tot gevolg.

Deze praktijk wordt door ondernemingen, bedrijfstakken of landen soms ook gebezigd om het marktaandeel te vergroten; men accepteert dan een tijdelijk verlies in ruil voor mogelijk grotere winsten in de toekomst.

Voorbeeld

'Hedgefondsen hebben **long posities** op olie massaal gedumpt'

Bron: FD.nl - 02-06-2008.

dumpfonds

Een entiteit waarin (waaraan) financiële instellingen hun illiquide – dus moeilijk te waarderen, moeilijk te verkopen – bezittingen kunnen deponeren (kunnen verkopen), met als doel de **balans** op te schonen.

Zie verder: **noodfonds**.

dunne markt

Een markt waarin qua **volume** weinig omgezet wordt, waardoor de **spread** tussen bied- en laatprijzen ('quotes') in omvang toeneemt en de **liquiditeit** in de betreffende financiële waarde gering is.

In een dunne markt is het lastig een bezit (bijvoorbeeld een **effectenportefeuille**) te gelde te maken.

economisch kapitaal

Het economisch kapitaal is een intern voorgeschreven minimum aan kapitaal, dat een bank of verzekeraar moet aanhouden om de **risico's** die worden gelopen op te vangen. Anders gezegd is het economisch kapitaal het deel van het **eigen vermogen** dat op het spel staat als alle bekende risico's zich tegelijkertijd (of in een vastgelegde periode) en maximaal manifesteren. Die risico's moeten dus in geld worden uitgedrukt op basis van een afgesproken mate van waarschijnlijkheid. Ook: bufferkapitaal.

Engels: economic capital.

Vergelijk: **VAR**.

Emergency Economic Stabilization Act of 2008

Uitgebreide versie van een reddingsplan - het 'Troubled Asset Relief Program' - voor de door de huizen- en kredietcrisis in problemen geraakte Amerikaanse financiële instellingen.

Op 29 september 2008 is dit 110 pagina's tellende plan (voorstel voor wetgeving) niet bekrachtigd door het Amerikaanse Congres (dat wordt gevormd door de Senaat en Huis van Afgevaardigden), hetgeen mede aanleiding was voor een grote koersdaling op de wereldwijde **financiële markten** (zie ook: **zwarte maandag**, betekenis 2).

Een nogmaals aangepaste versie van het plan werd op 1 oktober 2008 door de Senaat en op 3 oktober 2008 het Huis van Afgevaardigden goedgekeurd.

Zie verder: **noodfonds** (voorbeeld 2).

emergency fund

Zie: **noodfonds**.

emergency liquidity funding (centrale banken)

Afkort: ELF.

Soms ook wel 'lender of last resort (LOLR) financing' genoemd. In het Nederlands ook wel **noodleningen** of **noodkredieten** genoemd.

Leningen of garanties (borgstelling) van de **centrale bank** aan financiële instellingen die in liquiditeitsmoeilijkheden zijn gekomen als gevolg van twijfels bij het publiek (de klanten) over de **solvabiliteit** van deze instellingen of in het geval deze instellingen te maken hebben met **systeemrisico**.

Het verstrekken van ELF gebeurt doorgaans op verzoek van de financiële instelling die te maken heeft met een grote aantallen klanten die hun tegoeden opnemen. Banken houden doorgaans slechts een fractie van de direct opeisbare tegoeden aan in de vorm van **liquide middelen**. De lange termijn **activa** kunnen bij een 'run' op die tegoeden niet snel genoeg worden omgezet in liquide middelen, die vervolgens gebruikt kunnen worden om de schulden op korte termijn - zoals **rekening courant** tegoeden van klanten - af te lossen. De liquide middelen nemen dan snel af en andere banken zullen dan doorgaans niet staan te popelen om geld uit te lenen; de centrale bank zal dan te hulp moeten schieten met een noodlening.

Een voorbeeld van ELF is de noodlening van de **Bank of England** aan de grootste hypotheekbank in het Verenigd Koninkrijk, Northern Rock op 14 september 2007; Northern Rock had zijn hypotheekleningen kortlopend gefinancierd, en kwam door het opdrogen van kortlopend commercieel krediet als gevolg van de **hypotheekcrisis** in de VS (en de hierdoor onstane onrust op financiële markten) in liquiditeitsproblemen.

Federal Deposit Insurance Corporation

Afgekort: FDIC.

De Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC) is een in federale overheidsorganisatie in de Verenigde Staten. De FDIC heeft als taak de veiligheid van en vertrouwen van het publiek in het Amerikaanse financiële systeem te bewaken en te vergroten.

De FDIC vervult een belangrijke rol in het bewaren en bevorderen van **financiële stabiliteit**. Deposito's bij Amerikaanse **financiële instellingen** zijn tot een bedrag van 100.000 Amerikaanse **dollars** verzekerd door de FDIC. In het geval een financiële instelling wankelt zal de FDIC inspringen om het effect ervan op de economie en het financiële systeem te minimaliseren.

De FDIC werd in 1933 opgericht, naar aanleiding van de vele **faillissementen** onder Amerikaanse banken in de jaren 20 en 30 van de vorige eeuw.

De 'funding' is afkomstig uit verzekeringspremies die Amerikaanse financiële instellingen afdragen en uit **beleggingen** in Amerikaanse **staatsleningen**.

Als gevolg van de **kredietcrisis** in de VS (2007-2009) wordt een grotere rol van de FDIC bepleit, waarbij financiële instellingen verplicht zouden worden grotere tegoeden bij de FDIC aan te houden, als buffer bij liquiditeitsproblemen. Tegoeden worden aangehouden bij het zogenaamde Deposit Insurance Fund (DIF) van de FDIC; voor 2008 moeten financiële instellingen 1,25% van de geschatte omvang van verzekerde **deposito's** aanhouden bij de FDIC; dit percentage staat bekend als de Designated Reserve Ratio (DRR).

Internet: www.fdic.gov.

Federal Home Loan Mortgage Corporation

Afgekort: FHLMC.

Meestal Freddie Mac (of, nog korter, Freddie) genoemd, een benaming die is afgeleid van de eerste en de laatste twee letters van de afkorting van de naam van deze organisatie.

Semi-overheinstelling in de VS die **hypothecaire lening** van spaarbanken koopt.

Mensen die huizen (willen) kopen kloppen voor **hypotheek** aan bij hypotheekverstrekkers, zoals banken en spaarbanken ('savings and loan associations' en 'savings banks'). Indien en nadat de hypotheek is verstrekt kan de hypotheekverstrekker de hypotheek in portefeuille houden of – en dit gebeurt veel vaker – deze lening doorverkopen aan instellingen als Freddie Mac; de opbrengsten uit de verkoop van de hypotheeklening worden door de hypotheekverstrekker weer aangewend om nieuwe leningen te verstrekken aan huizenkopers c.q. huiseigenaren.

Vervolgens worden de door Freddie Mac gekochte hypotheekleningen 'gepooled' ofwel samengebracht in een zogenoemd 'special purpose vehicle' (SPV), waarbij de SPV ter financiering verhandelbare effecten uitgeeft die door deze activa worden gedekt (hypotheekleningen vormen het **collateral** of **onderpand**); in het Engels worden deze effecten aangeduid met '**asset backed securities**'. De effecten worden ter beurse verhandeld.

Samen met de **Federal National Mortgage Association** (Fannie Mae) is de FHLMC betrokken bij ongeveer de helft (medio 2008 ongeveer \$ 5.000 miljard) van alle afgesloten **hypothecaire leningen** in de VS.

Als gevolg van de in 2007/2009 ingestorte huizen- en kredietmarkt (**kredietcrisis**) is Freddie Mac in grote problemen geraakt; op 7 september 2008 heeft de Amerikaanse minister van financiën besloten het bewind van over te nemen van Freddie Mac en Fannie Mae.

Internet: www.freddiemac.com.

Federal National Mortgage Association

Afgekort: FNMA.

Meestal Fannie Mae (of nog korter, Fannie) genoemd, een naam die is afgeleid van de eerste letters van de volledige naam.

Van oorsprong een (in 1938) door de regering van F.D. Roosevelt als onderdeel van diens 'New Deal' opgerichte entiteit, maar sinds 1968 een private, beursgenoteerde onderneming. De functie en werking lijkt zeer sterk op die van de **Federal Home Loan Mortgage Corporation** (FreddieMac).

Samen met de **Federal Home Loan Mortgage Corporation** (Freddie Mac) is de FNMA betrokken bij ongeveer de helft (medio 2008 ongeveer \$ 5.000 miljard) van alle afgesloten **hypothecaire leningen** in de VS.

Als gevolg van de in 2007/2008 ingestorte huizen- en kredietmarkt (**kredietcrisis**) is de FNMA in grote problemen geraakt; op 7 september 2008 heeft de Amerikaanse minister van financiën besloten het bewind van over te nemen van Fannie Mae en Freddie Mac (vaak gebruikte naam van de **Federal Home Loan Mortgage Corporation**).

Zie ook: **securisatie**; **Government National Mortgage Association**.

Internet: www.fanniemae.com.

Federal Reserve Board

Afgekort: FRB.

Ook kortweg 'Board' genoemd, maar meestal aangeduid als de 'Fed'.

De in Washington D.C. zetelende raad van gouverneurs, het hoogste bestuursorgaan van de Amerikaanse

centrale bank, bestaande uit twaalf over de Verenigde Staten verspreide Federal Reserve Banks (die samen het **Federal Reserve System** vormen).

De Federal Reserve Board bestaat uit 7 door de Amerikaanse president benoemde leden. De Federal Reserve Board legt verantwoording af aan het Amerikaanse Congres. De huidige voorzitter van de Federal Reserve Board is de macro-econoom Ben Bernanke; hij werd op 1 februari 2006 benoemd en is de opvolger van Alan Greenspan.

Het **Federal Reserve System** heeft ten behoeve van haar monetaire beleid 3 instrumenten tot haar beschikking: de rente, de **geldhoeveelheid** en de open-marktopoperaties ('open market operations').

De Federal Reserve Board bepaalt de eerste twee zaken, het **Federal Open Market Committee** is verantwoordelijk voor de open-marktopoperaties.

Door de ernstige hypotheek- en kredietcrisis die zich in de tweede helft van 2007 openbaarde is er twijfel ontstaan of er voldoende toezicht plaatsvindt op het Amerikaanse financiële systeem. Naar verwachting zal de taak van de FRB in de toekomst dan ook fors worden uitgebreid.

Federal Reserve System

Afkorting: Fed.

De Fed of Federal Reserve is opgericht op 23 december 1913, en is het stelsel van federale **centrale banken** in de VS. De vier hoofdtaken van de Fed zijn:

- 1) het vaststellen en uitvoeren van de monetaire politiek, die gericht is op stabiele prijzen en volledige werkgelegenheid,
- 2) regulering van en toezicht op financiële instellingen,
- 3) behoud van de stabiliteit van de financiële markten in de VS
- 4) het leveren van bepaalde financiële diensten aan de Amerikaanse overheid, binnen- en buitenlandse financiële instellingen en de Amerikaanse burgers; zo vervult de Fed een belangrijke rol in het betalingsverkeer in de VS.

De Fed is te vergelijken met de ECB in Europa en bepaalt onder meer de hoogte van de rente (**Federal funds rate**). De Fed wordt als onafhankelijke centrale bank gezien omdat haar beslissingen niet behoeven te worden goedgekeurd door de Amerikaanse president of eender welk overheidsorgaan in de VS. Bovendien is de Fed voor haar financiering niet afhankelijk van het Amerikaanse congres, en beslaat de zittingstermijn van de leden van de Board of Governors meerdere presidentiële termijnen en termijnen van congresleden.

Wel vinden er periodiek evaluaties door het congres plaats en is er een economisch en financieel beleidskader van de Amerikaanse overheid waarbinnen de Fed dient te opereren.

Internet: www.federalreserve.gov.

FICO score

Een gestandaardiseerde vorm van een beoordeling van de **kredietwaardigheid** van **consumenten**- anders gezegd: een **kredietscore** - die is genoemd naar de bedenkers ervan, de Fair Isaac Credit Organization (internet: www.fairisaac.com).

Via een mathematisch model wordt de krediet-waardig-

heid berekend. Invoervariabelen zijn gegevens met betrekking tot het betalingsgedrag, het huidige schuldenniveau, de kredietvormen die worden gebruikt, de krediethistorie en gegevens over het nieuwe krediet. De FICO-score wordt veel gebruikt door onder meer banken, credit card-maatschappijen, telecombedrijven, grootwinkelbedrijven, postorderbedrijven en ook overheidsorganisaties. Ook kunnen consumenten zelf hun kredietwaardigheid scoren via onderstaande website.

Internet: www.myfico.com.

financial meltdown

Zie: **meltdown**.

financieel gedreven bedrijfscultuur

Omschrijving voor de cultuur in een bedrijf waarin de maximalisatie van aandeelhouderswaarde centraal staat.

Zie: **shareholder value benadering**.

financieel gedreven economie

Engels: finance-based economy.

Het verschijnsel dat een steeds groter deel van de **economische groei** gedomineerd wordt door de financiële **sector**.

Een fenomeen dat vooral in de Verenigde Staten - veel meer dan in Japan en Europa - optreedt; een combinatie van zeer lage rentes en sterk gestegen schulden van overheid en huishoudens wordt door velen gezien als een tijdbom onder de **financiële stabiliteit**.

De vrees is dat de koppeling tussen **financiële economie** en **reële economie** steeds minder aanwezig is; men is bevreesd voor **zeepbellen** ('bubbles') als de **Azië crisis**, de Dot.com-hype en - zeer recent - de **hypotheekcrisis** in de VS, die de opmaat was voor de **kredietcrisis** in 2007/8.

financiële economie

- 1) Vakgebied binnen de economie.
- 2) Het domein van de economie dat gerelateerd is aan **financiële markten**, en 'bevolkt' wordt door banken, verzekeraars, **private equity**-partijen, **hedgefonds**en, **beleggers**, **financiële dienstverleners** en dergelijke.

Vergelijk: **reële economie**.

financiële gegoedheid

Zie: **kredietwaardigheid**.

financiële hefboom

Zie: **hefboomwerking**.

financiële massavernietigingswapens

Het begrip 'financiële massavernietigingswapens' is een term van **superbelegger Warren Buffett**; hij gebruikte deze uitdrukking om te wijzen op de **risico's** van 'derivaten' (zie: **afgeleide instrumenten**).

Buffett doelde hiermee met name op onoordeelkundig gebruik van deze financiële producten, en ook op de enorme proliferatie en het massale gebruik van derivaten, onder meer in complexe financiële constructies zoals **gestructureerde producten**; als gevolg hiervan kunnen bij 'ongelukken' met deze producten ook kettingreacties kunnen ontstaan in **financiële markten**.

financiële stabiliteit

Een solide, goed lopend financieel stelsel; een stelsel dat een goede werking van de economie faciliteert en krachtig genoeg is om financiële schokken als gevolg van tegenvallende en onverwachte gebeurtenissen op te vangen en tegen te gaan.

In de praktijk betekent dit dat gezorgd dient te worden voor:

- 1) stabiele prijzen (het ontbreken of nagenoeg ontbreken van **inflatie** of **deflatie**),
- 2) een goed lopend, efficiënt **betalingsverkeer**,
- 3) solide financiële instellingen, hetgeen onder andere bewaakt wordt door goed toezicht (zie: **toezichhouder**).

fligh to quality

Zie: **kwaliteitsvlucht**.

flitskapitaal

Ongebreidelde internationale kapitaalbewegingen met een sterk speculatief karakter. Vaak ook geassocieerd met speculatieve **hedge funds** of met speculatieve koop- en verkooptransacties van **financiële instellingen** in het algemeen.

Freddie

Zie: **Federal Home Loan Mortgage Corporation**.

Ook: Freddie Mac.

Freddie Mac

Zie: **Federal Home Loan Mortgage Corporation**.

Freddy Mac is afgeleid van de eerste en de laatste twee letters van de afkorting van deze organisatie: FHLMC.

geldinjectie

Zie: **injectie**.

geldkraan

Jargon voor beschikbare financiering. Een denkbeeldige kraan waar geld doorheen stroomt. Het begrip 'geldkraan' suggereert dat er sprake is van een continue stroom van geld.

Voorbeeld

'De **Europese Centrale Bank** (ECB) moet opnieuw stevig aan de bak. Omdat commerciële banken weer zeer terughoudend worden om elkaar van liquiditeit te voorzien, valt de geldmarkt net als afgelopen zomer droog. De centrale bank zet de geldkraan weer ver open om rampen te voorkomen, zo schrijft Het Financieel Dagblad maandag.'

Bron: www.rtl.nl, 26-11-2007.

Het begrip wordt vaak gebruikt als er sprake is van het stoppen van de verstrekking van geld; gesproken wordt dan over 'het dichtdraaien van de geldkraan'.

Voorbeelden

- 'Op de dag dat Mark Dekker als **CFO** aantrad bij Delft Instruments, draaiden de banken de geldkraan dicht. Dekker koos noodgedwongen voor het 'crashscenario' en behoeftte het bedrijf voor de ondergang.' - bron: Management Team, 17-6-2005.
- 'Voor het seizoen 2000 stond geen grootschalig evenement op het programma. Die zomer bleek

bovendien een beroerde - slechts 84.000 mensen bezochten vorig jaar de Harener Hortus. En daarmee raakte de Hortus in een vrije val. Huisbankier ABN-AMRO draaide na het bereiken van de **kredietlimiet** haar geldkraan dicht.' - bron: www.uk.rug.nl.

gestructureerde producten

Financieel producten met een eindige looptijd, vaak met behulp van **exotische opties** opgezet, die op een complexe wijze in één of meerdere **asset-categorieën** beleggen. Zij zijn meestal voor een specifieke doelgroep van beleggers of voor een specifiek doel gecreëerd.

Gestructureerde producten reageren anders op marktbevingen dan traditionele beleggingsproducten; een gestructureerd product volgt niet getrouw de koersontwikkeling van de **onderliggende waarde** maar dempt of versterkt juist koersbevingen; ze veranderen de verhouding tussen risico en rendement. Gestructureerde producten kenmerken zich ook door een beperkte **looptijd** en bijna altijd wordt niet direct in de **onderliggende waarde** belegd, maar juist indirect, bijvoorbeeld via **afgeleide producten**.

Intuïtief zijn deze producten (en hun risico's!) voor beleggers niet altijd eenvoudig te begrijpen. Daar komt bij dat de verscheidenheid aan gestructureerde producten enorm is, zowel in de keuze van de onderliggende waarde als de manier van structurering. Ook de naamgevingen variëren enorm.

Voorbeelden - om maar een paar smaken te noemen - zijn de 'klikfondsen', '**asset backed securities**' (ABS), '**guaranteed return bonds**' (GRB), '**steepeners**', en **reverse exchangeables**'. Vaak wordt aan deze producten de naam **note** meegegeven.

Door de complexiteit van deze producten zijn soms ook voor de uitgevende **financiële instellingen** risico's minder eenvoudig te volgen en te beheersen.

De ontwikkeling van deze producten valt binnen het domein van de zogenaamde '**financial engineers**'.

Engels: structured products.

giftige financiële producten

Illiquide producten, die moeilijk te verkopen zijn en waarvan de waarde niet of nauwelijks vast te stellen is.

globalisering

Letterlijk betekent globalisering: 'verspreid raken over de hele wereld, een mondiaal karakter krijgen'. Het begrip duidt op de toenemende onderlinge verwevenheid van de nationale economieën. De Belgische Italiaan Riccardo Petrella, auteur van het boek 'Grenzen aan de concurrentie' omschrijft globalisering als volgt:

"Globalisering is de toename van het aantal verbindingen tussen de staten en de samenlevingen van de wereld. Op die manier krijgen gebeurtenissen, beslissingen en activiteiten in één deel van de wereld, belangrijke gevolgen voor individuen en gemeenschappen in een andere uithoek van de wereld. Deze trend situeert zich op tal van domeinen van het maatschappelijk leven: economie en financiën, technologie, cultuur, politiek, mentaliteit,..."

Globalisering speelt zich dus niet alleen af op economisch vlak, maar ook daarbuiten, op tal van terreinen. Ook op economisch en financieel vlak zijn er veel voorbeelden te geven van globalisering.

Voorbeeld. Er is een sterke verwevenheid tussen internationale **financiële markten**; de Amerikaanse **hypotheekcrisis** in 2007-2009 heeft niet alleen in de VS maar wereldwijd gevolgen; als gevolg van de **kredietcrisis** worden ook veel **financiële instellingen** in Europa en Azië geraakt, hetgeen ook weer gevolgen kan hebben voor het bedrijfsleven (duurdere **kredieten**, steeds stringenter voorwaarden voor kredietverlening).

De begrippen globalisering, internationalisering en mondialisering worden vaak door elkaar gebruikt.

gouden parachute

Een clause in het contract van een topman of topvrouw van een onderneming, waarin is opgenomen dat deze grote financiële vergoedingen ontvangt in het geval de bestuurder de onderneming verlaat of het bedrijf wordt overgenomen. Het kan onder meer om een vergoeding in geld gaan of een vergoeding **aandelen** of **aandelenopties**.

Engels: golden parachute.

Voorbeeld

'No **Windfalls** for Executives - Executives who made bad decisions should not be allowed to dump their bad assets on the government, and then walk away with millions of dollars in bonuses. In order to participate in this program, companies will lose certain tax benefits and, in some cases, must limit executive pay. In addition, the bill limits 'golden parachutes' and requires that unearned bonuses be returned.'

Bron: toelichting bij wetsvoorstel voor het Amerikaanse Congres, de **Emergency Economic Stabilization Act of 2008**, september 2008.

Zie verder: **vertrekbonus**.

Greenspan put

Aanduiding voor de actie van de **Federal Reserve Board** (Fed) om de aandelenmarkten bij grotere koersdalingen te ondersteunen door het verlagen van de officiële rentetarieven en daardoor meer geld naar de markt te leiden.

Dit wordt door veel (grote) beleggers gezien als een **put optie** op hun (vaak te grote) aandelenbezit, dat wil zeggen dat zij zonder zelf geld te betalen in staat zijn om bij koersdalingen het verlies te beperken.

Zo genoemd omdat de vorige voorzitter van de Fed, Alan Greenspan, veelvuldig van dit middel gebruik maakte.

Zie ook: **moral hazard**; **Working Group on Financial Markets**.

Groep van 20

Kort: G20. Volledige naam: The Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors.

In 1999 opgericht informeel forum van 20 belangrijke geïndustrialiseerde en opkomende landen die een snelle groei doormaken. Doel is om periodiek open discussies te voeren over de stabiliteit van de economische systemen, versterking van de financiële structuur en onderwerpen als internationale samenwerking en het functioneren van internationale financiële instellingen. Dit alles ter versterking van wereldwijde economische groei en ontwikkeling.

Tijdens de bijeenkomst van 15 en 16 november 2008 ging de meeste aandacht uit naar de gevolgen van de **kredietcrisis** en een vernieuwing van het internationale financiële systeem.

Internet: www.g20.org.

haute finance

Frans leenwoord in de Nederlandse taal.

- 1) De wereld van voornamelijk en eersterangs bankiers en **financiële instellingen**.
- 2) Financiële transacties van grote omvang en/of hoge complexiteit. Aan het begrip kleefst soms een wat negatieve lading; er wordt dan de verbinding gelegd met onethisch handelen, ondoorzichtige en schimmige transacties.

Voorbeelden

- 'Gezocht: beleggingsanalist met passie voor 'haute finance' - De functie biedt een prima start voor een brede ontwikkeling. 'Haute finance' is je werkterrein: **exotische opties**, **CDO's**, **hedge fondsen** en andere alternatieven. Je bent verantwoordelijk voor risicorendementsberekeningen en je beheert modelportefeuilles.' - bron: personeelsadvertentie Institute for Research and Investment Services (IRIS).
- 'Hoe verkoop ik risicoloos gebakken lucht. Haute cuisine gedegradeerd tot junk food of hoe men haute finance kan degraderen tot **junk bond**.' - bron: www.usmarkets.nl.

Engels: high finance.

hedge fund

In het Nederlands soms ook wel **hefboomfonds** genoemd.

Een verzamelbegrip voor alternatieve beleggingsfondsen met als kenmerken: een ongereguleerde organisatorische structuur, een brede waaier aan toegestane beleggingsinstrumenten (zoals **derivaten**), niet-traditionele beleggingsstrategieën en een zeer actief beleggingsbeleid, en sterke gedragsprikkel voor de managers.

Een hedge fund kent minder restricties dan traditionele beleggingsfondsen en -strategieën: men mag **short gaan**, gebruik maken van **vreemd vermogen** (leverage) en **derivaten** inzetten. Daarbij maken hedge funds geen gebruik van **benchmarks**; ze zijn meer gericht op absoluut dan op relatief rendement.

Hedge funds waren de afgelopen jaren zeer populair, omdat zij aantrekkelijke rendementen realiseerden en een lage correlatie met traditionele beleggingsstrategieën boden.

De belangrijkste categorieën hedge fund-strategieën zijn: **relative value-strategieën**, **market directional-strategieën** en **event driven-strategieën**.

Anders dan **private equity** partijen, die meestal meerderheidsaandeelhouders zijn en een lange termijn relatie met een onderneming aangaan, zijn hedge funds vaak minderheidsaandeelhouder en is hun beleggingshorizon vrij kort.

Vergelijk: **traditionele beleggingsstrategieën**, **private equity**.

hefboombeleggen

Beleggen c.q. investeren in een financieel instrument of een andere belegging met een hefboomwerking ('leverage').

Voorbeelden van het creëren van een dergelijke hefboomwerking met beleggingen zijn:

- Een positie innemen in financiële instrumenten die van zichzelf al een grote hefboomwerking kennen, zoals afgeleide instrumenten en met name ook complexe gestructureerde producten.
- Het door banken buiten de balans houden van pakketten beleggingen, waardoor deze banken van de toezichhouders minder kapitaal hoeven aan te houden dan voor beleggingen op de eigen balans.
- Het kortlopend - dus in de geldmarkt - herfinancieren van beleggingen (hetgeen grote risico's oplevert bij het opdrogen van de geldmarkt).

hefboomfonds

Soms in het Nederlands gebruikte naam voor 'hedge funds'. Zie: [hedge fund](#).

hefboomwerking

- 1) Het verschijnsel dat de winst of het verlies op een financieel contract (bijvoorbeeld optie of future) procentueel groot is in verhouding tot de investering. Met een geringe investering (optiepremie bij opties, initial margin bij futures) kunnen relatief grote winsten of verliezen ontstaan. Met relatief kleine bedragen kan hierdoor een relatief groot bedrag 'beheerst' worden. Ook: leverage, gearing, instrument leverage.
- 2) Verhoging van het rendement op het eigen vermogen door het financieren met (goedkoop) vreemd vermogen, hetgeen het gevolg is van een rentabiliteit op het totale vermogen die hoger ligt dan de rente over het vreemde vermogen.

helicopter Ben

Bijnaam voor Ben Bernanke (voorzitter van de Federal Reserve Board in de VS) nadat hij opmerkte dat hij in het uiterste geval altijd nog geld uit een helicopter over de VS kon uitstrooien om de particuliere bestedingen te vergroten.

herstelrally

Een opleving van de beurs, een herstel van de koersen, op basis van positieve reacties c.q. verwachtingen onder beleggers.

Voorbeeld

'AEX hervat herstelrally - De Europese beurzen zullen vanochtend fors hoger handelen in reactie op een hoger gesloten Wall Street afgelopen vrijdag en fors hogere koersen in Azië waar de markten zeer positief reageren op het afgelopen week eind aangekondigde stimuleringspakket van de Chinese overheid ter waarde van \$ 586 miljard.'

Bron: DFT.nl - 10-11-2008.

Zie ook: [opluchttingsrally](#).

herstructurering

Een ingrijpende aanpassing ten aanzien van de structuur, de operatie of de balans (met name het vreemd vermogen) van een onderneming.

Dit gaat vaak gepaard met reorganisaties en saneringen, verkoop van activa en het doorvoeren van substantiële kostenbesparingen (bijvoorbeeld door ontslagen).

Herstructurering is meestal aan de orde wanneer een onderneming in zwaar weer zit en het voortbestaan in gevaar is; de herstructurering heeft dan als hoofddoel de onderneming te laten overleven en in aangepaste vorm voort te laten bestaan c.q. weer levensvatbaar te maken.

Engels: restructuring. Ook wordt bij de herstructurering van bedrijven vaak het begrip [turn-around](#) gebruikt.

Indien het vreemd vermogen wordt geherstructureerd, wordt in het Engels gesproken over [debt restructuring](#).

highly leveraged institution

Afgekort: HLI.

Een grote financiële instelling die niet of nauwelijks is onderworpen aan directe supervisie door toezichhouders voor de financiële sector, die slechts in zeer beperkte mate een openbare financiële verslaglegging voert en die gebruik maakt van een grote financiële hefboom.

Deze hefboom(-werking) of 'leverage' kan worden gedefinieerd als de verhouding tussen risico (bijvoorbeeld de marktwaarde van de beleggingen) en eigen vermogen.

Hedge funds vormen momenteel het meest bekende voorbeeld van HLI's, maar daarbij dient te worden aangetekend dat de meeste hedge funds een 'leverage ratio' van minder dan 2 : 1 hanteren (bron: DNB).

HLI

Zie: Highly Leveraged Institution

12

hyperfinance

De niet-transparante wereld van zeer complexe financiële transacties (zoals het opzetten en verhandelen van gestructureerde producten). In wezen de overtreffende trap van 'high finance' (zie: [haute finance](#) ad 2).

hypotheekcrisis

Aanduiding voor de grote onrust op de internationale financiële markten gedurende 2007-2009 als gevolg van problemen met zogenaamde 'subprime' hypotheeklen in de Verenigde Staten, mede waardoor ook een kredietcrisis (liquiditeitscrisis) en grote volatiliteit op de kredietmarkten is ontstaan.

Tijdens deze crisis zijn - behalve diverse sterk met vreemd vermogen gefinancierde hedge funds - ook diverse financiële instellingen in de problemen geraakt.

De centrale banken, zoals de Europese Centrale Bank en De Nederlandsche Bank (DNB), hebben extra maatregelen genomen om de financiële stabiliteit te waarborgen.

idiosyncratisch risico

Het risico van een prijsverandering van een bepaald aandeel(effecten) als gevolg van unieke omstandigheden voor dat ene specifieke aandeel.

Ofwel, een ander woord voor specifiek risico of onsystematisch risico (in tegenstelling tot systematisch risico). Dit specifieke of onsystematische risico kan

Uw portefeuille zit in zwaar weer. Uw Private Bank probeert vooral zelf niet te verdrinken. Toch is financiële hulp dichterbij dan u denkt met de Paerel Portefeuillecheck.

	Koers op 1 januari 2008	Koers op 26 mei 2009	In rendementen
ING	26,75	8,20	-69,3%
Fortis	18,08	2,74	-84,8 %
SNS Reaal	15,36	4,16	-72,9 %
F. van Lanschot	73,50	40,21	-42,6 %

Bovenstaande koersen zeggen niet altijd iets over de prestaties van deze financiële dienstverlener als vermogensbeheerder, maar zeggen wel veel over de financiële structuur van deze bedrijven en de aandacht die zij u kunnen (blijven) bieden. De vraag is bovendien of deze bedrijven de aangewezen partij zijn om u te adviseren over de bescherming en toekomststrategie van uw portefeuille.

U slaapt toch een stuk prettiger als uw vermogen wordt belegd door een solvabel bedrijf, zonder vreemd vermogen en met een lange en succesvolle historie als vermogensbeheerder.

Paerel is zo'n vermogensbeheerder. Sinds 1922 is Paerel dé financiële partner als het gaat om individueel vermogensmaatwerk en beschermd beleggen met beperkt neerwaarts risico. Paerel gelooft

in beschermd groeien door middel van onafhankelijke kennis, inzicht en advies.

Doe vandaag nog vrijblijvend de Paerel Portefeuillecheck

Maak vrijblijvend een afspraak om uw portefeuille door onze experts te laten beoordelen op risico en rendement, spreiding en bescherming, samenstelling en doelstelling.

Begin vandaag met uw portefeuilleherstel en neem contact op met: Frans Kamer van Paerel Vermogensbeheer via 020 - 530 98 31 of f.kamer@paerel.nl.

Vermogensbeheer
Vermogensplanning

Beschermd Groeien

paerel

geëlimineerd worden door te **diversificeren** (verschillende aandelen in **portefeuille** op te nemen)

Engels: idiosyncratic risk.

idiosyncratische schok

Een schok (plotselinge, heftige beweging of verandering) die optreedt bij een specifiek individu/geval of voor een specifieke groep.

Dit begrip wordt ook in de economie gebruikt, bijvoorbeeld in het geval van een economische schok in een specifiek land of voor een specifieke groep van aandelen (bijvoorbeeld bankaandelen) of voor een specifiek aandeel (zie ook: **idiosyncratisch risico**).

Engels: idiosyncratic shock.

impairment charge

Het afschrijven van goodwill, omdat de waarde lager wordt geschat dan aanvankelijk gedacht.

Voorbeeld

'EBay, an internet auctioneer, admitted that it had paid too much for Skype, an internet phone service that it acquired for \$2.6 billion in 2005. EBay announced that it would take an impairment charge of \$900m in the light of Skype's disappointing performance.'

Bron: The Economist - 04-10-2007.

Zie verder: **impairment**, **goodwill impairment**.

injectie

- 1) Het zorgen voor extra liquiditeit in een **financiële markt** door een **centrale bank**, bijvoorbeeld door **speciale beleningen**. Zie ook: **opdrogen van de geldmarkt**.

Voorbeeld

'Recordinjectie ECB in geldmarkt - De Europese Centrale Bank heeft donderdag een recordbedrag van 100 miljard dollar in de geldmarkten gepompt. De ECB en andere centrale banken injecteren behalve eigen valuta sinds enkele weken ook extra dollars in de geldmarkten. De banken krijgen dollars van de Federal Reserve, het stelsel van Amerikaanse centrale banken, in ruil voor andere valuta. De injecties moeten de ernstige krapte op de geldmarkten verlichten. Banken durven als gevolg van de kredietcrisis geen geld meer aan elkaar te lenen, waardoor de liquiditeit afneemt.'

Bron: DFT.nl - 09-10-2008.

- 2) Een kapitaalinjectie, het verstrekken van extra kapitaal aan een onderneming in de vorm van **liquide middelen** (cash).

Voorbeeld

'Weer injectie van Saudi's in Citigroup - Citigroup, naar balans totaal de grootste bank van de Verenigde Staten, is dicht bij een nieuwe kapitaalinjectie van investeerders uit opkomende markten. De bank zou op zoek zijn naar versterking van het eigen vermogen van tussen de \$ 10 mrd en \$ 14 mrd.'

Bron: FD.nl - 14-01-2008.

investment grade

Obligaties met een kredietwaardigheidsrating (zie: **credit rating**) van AAA tot BBB (ofwel: met een rating van minimaal BBB).

Hiermee wordt dus aangegeven dat het om een gematigd risico gaat in verhouding tot het rendement. Een lagere rating wordt **non-investment grade** genoemd en heeft dus betrekking op een speculatieve belegging. Veel **institutionele beleggers** mogen uitsluitend in leningen beleggen van instellingen met een hoge kredietwaardigheid.

Zie ook: **credit rating**.

junk bond

Hoogrentende, zeer risicovolle obligatie. Wordt zo genoemd omdat de kwaliteit beneden de waarderingsstandaard van de **credit rating agencies investment grade** ('BBB') voor obligaties ligt. Vanwege het hoge risico wordt ook een hoge **couponrente** betaald.

Ook: **high-yield bond**; **hoogrentende obligatie**; **rommelobligaties**.

kelderen

Zeer sterke koersdaling binnen een handelsdag of korte periode.

'De kelder' geeft niet alleen de richting aan, niets (ook de vloer niet) lijkt de koersdaling tegen te kunnen houden.

Vergelijk ook de zegswijze: 'naar de kelder gaan'.

Voorbeeld 1

"De koers (van het Britse pond) kelderde tegenover de euro en zijn voorgangers tot onder het niveau in de nasleep van de EMS-crisis in 1992."

Bron: FD - 13-11-2008.

Voorbeeld 2

'Fortis deelde gisteren mee dat er een nieuwe aandelenemissie komt. De koers van de bank-verzekeraar kelderde gisteren met bijna 20%.'

Bron: FD - 29-06-2008.

Tegenovergesteld: **door het dak gaan**.

Kladderadatsch

'Der grosse Kladderadatsch' of 'de grote kladderadatsch' is een totale omwenteling of ineenstorting. Van oorsprong een woord uit het Berlijns dialect, dat met kracht in scherven vallen, ineenstorting of rommel betekent. Kladderadatsch is ook de titel van een in de periode 1848-1944 in Berlijn verschenen politiek-satirisch weekblad.

De uitdrukking 'de grote kladderadatsch' wordt ook gebruikt in de context van een ineenstorting van het financiële systeem (zie ook: **meltdown**).

krach

Kort voor **beurskrach**, een plotselinge, zeer grote koersval. Voorbeelden: de beurskrach in 1929, **Black Monday**, **Terrible Tuesday**.

Vaak wordt een koersdaling met 20% in een korte tijd een krach genoemd.

Ook: **crash**.

krappe geldmarkt

Situatie waarin er weinig geld beschikbaar (weinig aanbod) is op de [geldmarkt](#) (looptijd tot 1 jaar). Dit leidt dan tot een hogere rente in dit segment van de markt.

Tegenovergesteld: [ruime geldmarkt](#).

kredietbeoordelaar

- 1) Een medewerker van een financiële instelling die financieringsaanvragen en lopende financieringen - vaak met een verhoogd potentieel risico - beoordeelt. Meestal is deze persoon ook betrokken bij het bewaken van de kredietportefeuille en het leveren van kennis en ondersteuning bij het afwickelen van probleemfinancieringen.
- 2) Vaak gebruikt als aanduiding voor zogenaamde 'credit rating agencies'.

kredietbeoordeling

Bepaling van het [kredietrisico](#). Dit kan gebeuren op basis van een concrete kredietaanvraag of op basis van onderzoek (bijvoorbeeld door [kredietregistratiebureaus](#) of 'credit rating agencies').

Binnen het bankbedrijf is de beheersing van het [kredietrisico](#) gebaseerd op strenge controleprocedures binnen een volledig onafhankelijk kredietgoedkeuringsproces en een kredietbeleid dat in wezen gericht is op het spreiden van risico's over verschillende sectoren, landen en markten. De beoordeling van kredietaanvragen geschiedt door een [kredietbeoordelaar](#).

kredietcrisis

Situatie waarin banken geen of weinig krediet willen verstrekken waardoor er een tekort aan geld ontstaat en geen investeringen meer kunnen plaatsvinden, meestal omdat financiële instellingen risico-avers zijn geworden. In de interbancaire [geldmarkt](#) heerst er dan weinig vertrouwen tussen de banken onderling. De rente waartegen geleend kan worden zal in een dergelijke situatie hoog zijn en/of (vaak snel) stijgen.

Engels: [credit crunch](#).

kredietdroogte

Situatie waarin (alle) banken in een land, regio of zelfs de wereld zeer terughoudend zijn met het verstrekken van [krediet](#) aan bedrijven.

Nieuwe investeringen moeten dan worden dan vaak worden uitgesteld, maar ook het verlengen van bestaande kredieten is moeilijk en alleen mogelijk tegen een aanzienlijk hogere rentevergoeding en strengere voorwaarden.

kredietfaciliteit

Afspraak dat een partij (meestal een onderneming) gedurende een bepaalde periode tegen vastgestelde voorwaarden geld zal mogen lenen van een bank. Maar ook banken zelf maken gebruik van kredietfaciliteiten, zie bijvoorbeeld: [marginale beleningsfaciliteit](#) (ECB).

Ook: leenfaciliteit, kredietlijn.

kredietregistratie

Het leen- en aflossgedrag van [consumenten](#) nauwkeurig inzichtelijk maken; dit gebeurt door diverse organisaties, zogenaamde kredietregistratiebureaus, zoals het [Bureau Krediet Registratie](#) (BKR) in Nederland en de

[Centrale voor kredieten aan particulieren](#) in België.

Deze organisaties verlenen zelf geen kredieten, maar zorgen alleen voor een zuiver en betrouwbaar beeld van alle ingeschreven verplichtingen; ze dragen bij aan maatschappelijk verantwoorde dienstverlening op financieel gebied, enerzijds door overkreditering van consumenten te voorkomen, anderzijds door bij te dragen aan beperking van de risico's voor kredietverleners.

Onderscheiden worden [negatieve kredietregistratie](#) ('black list') en [positieve kredietregistratie](#) ('white list').

kredietrisico

Het risico dat een [debiteur](#) (tegenpartij) niet aan zijn financiële verplichting zal kunnen voldoen, zoals de terugbetaling van een [lening](#).

Binnen het bankbedrijf zijn er in wezen drie bronnen van kredietrisico: het risico dat een [tegenpartij](#) zijn verplichtingen niet kan nakomen (oftewel: [tegenpartijrisico](#)), het [transferrisico](#), en het [settlementrisico](#).

kredietscore

Een risicometaatstaf op het gebied van [kredietbeoordeling](#), waarbij op basis van een gestandaardiseerde formule c.q. een standaard mathematisch model de mate van [kredietwaardigheid](#) van een individu of instelling wordt beoordeeld.

Kredietbureaus of [kredietregistratiebureaus](#) verkopen dit soort informatie aan ondernemingen en instellingen, op basis waarvan deze partijen kunnen besluiten of ze aan individuele klanten leningen ([krediet](#)) willen verlenen.

Een voorbeeld is de [FICO score](#).

Engels: credit score.

kredietwaardigheid

De soliditeit van een [debiteur](#); een historie van punctueel voldoen aan verplichtingen of een hoge [credit rating](#) zullen tot een hoge kredietwaardigheid leiden.

Ook: financiële gegoedheid.

kredietwaardigheidsoordeel

Zie: [kredietscore](#).

kwaliteitsspread

Een spread gebaseerd op kwaliteitsverschillen tussen debiteuren in de rentemarkt; 'kwaliteit' heeft betrekking op de mate van [kredietwaardigheid](#); een hoge kwaliteit betekent dat de kredietwaardigheid hoog is en omgekeerd.

Een voorbeeld van een dergelijke spread is de zogenaamde [TED-spread](#).

Zie verder: [credit rating](#).

kwaliteitsvlucht

Een vlucht van kapitaal naar een relatief veilige beleggingscategorie (meestal [staatsleningen](#)) als gevolg van marktturbulentie, meestal als gevolg van plotselinge externe schokken.

Engels: flight to quality.

kwantitatieve verruiming

Een voorbeeld van **Fedspeak**. Eufemisme voor het aanzwengelen van de geldpers (**geldschepping**).

Engels: quantitative easing.

lender of last resort

Afgekort: LOLR.

- 1) Benaming van de **centrale bank** als bankier van de banken; in Nederland **De Nederlandsche Bank** (DNB), in België de **Nationale Bank van België** (NBB). Indien een **financiële instelling** in liquiditeitsproblemen komt, kan de centrale bank (de monetaire autoriteit) tijdelijk krediet verstrekken om te voorkomen dat het probleem zich verspreidt naar andere instellingen (**systeemrisico**) en een grote crisis ontstaat in de financiële sector. Dit wordt de 'lender of last resort' functie genoemd; financiële instellingen die per saldo kastekorten hebben kunnen in laatste instantie een beroep doen op de centrale bank die (op **onderpand**) leningen verstrekt. Zie ook: **emergency liquidity funding (centrale banken)**.
- 2) Benaming voor de overheid (**publieke sector**) als 'financieel vangnet' voor **financiële instellingen** die in de problemen zijn geraakt.

liar loans

Zie: **low-documentation loans**.

liquiditeit

- 1) De mate waarin een bepaald goed of een bepaalde **belegging** snel te gelde kan worden gemaakt (kan worden omgezet in contant geld).
Zie: **liquiditeit van een markt**.
- 2) De mate waarin een onderneming aan haar actuele **betalingsverplichtingen** kan voldoen.
Onder meer van belang bij **financiële instellingen** die in grote nood kunnen komen als er aan haar mogelijkheid tot terugbetaling van ingelegde gelden getwijfeld gaat worden.

liquiditeitsval

Situatie waarin het **rendement** op **beleggingen** of andere **investeringen** (bijvoorbeeld in fabrieken en machines) laag is, een **recessie** begint en de ingelegde spaargelden (de **spaartegoeden**) in omvang toenemen. In een dergelijke situatie zullen zowel burgers als ondernemers spaarzaam zijn en weinig uitgeven en investeren, men houdt liquiditeiten aan, geld wordt inactief. Banken zijn in deze situatie ook niet erg scheutig met **kredieten**, want de rentevergoeding die zij ontvangen is zeer laag. Zo ontstaat een **zelfbevestigende voorspelling**.

De liquiditeitsval ontstaat als de **nominale rente** nul of bijna nul is, en de monetaire autoriteiten de economie niet met de traditionele middelen kunnen **stimuleren** (**accommoderend monetair beleid**); bij een rente van ongeveer nul is het onmogelijk deze verder te verlagen; het vergroten van de **geldhoeveelheid** werkt ook niet, want **financiële instellingen** zijn niet bereid tegen lage rentetarieven uit te lenen (het geld blijft bij de banken 'hangen').

De theorie van de liquiditeitsval is geformuleerd door John Maynard Keynes.

Ook wordt het begrip in andere contexten gebruikt:

- Situatie waarbij **liquiditeits**steun van een overheid

aan banken - met als doel de kredietverlening te stimuleren - door de desbetreffende banken wordt gebruikt om de balanspositie te versterken.

Het doel van de steunoperatie wordt dan dus niet bereikt.

- In tijden van crisis willen **beleggers beleggingen** snel te gelde (liquide) kunnen maken en willen zij vooral beleggen in de meest liquide beleggingsvormen (zie ook: **liquiditeit van een markt**). In tijden van een heftige crisis, waarin het vertrouwen in **financiële markten** op een zeer breed front zeer laag is, zal het zeer lastig zijn om 'uit te stappen' en belanden de beleggers in een liquiditeitsval.

Engels: liquidity trap.

loan-to-deposit ratio

Bancair kengetal dat de verhouding aangeeft tussen uitstaande schulden en de omvang van de gelden op **deposito**.

Vaak wordt 100% als een veilige **ratio** aangehouden: de uitstaande schulden zijn dan gelijk aan de deposito's.

loan-to-value ratio

Afgekort: LTV.

Begrip uit de kredietverlening. Een **kengetal** dat wordt gevonden door de waarde van een lening (bijvoorbeeld: **hypotheek**) te delen door de waarde van het **onderpand** (bijvoorbeeld: **onroerend goed**); het getal wordt uitgedrukt als percentage.

Omgekeerde van de **funding ratio**.

low-doc loans

Zie: **low-documentation loans**.

low-documentation loans

Afgekort: low-doc loans.

Leningen die worden verstrekt op basis van een aanvraagformulier en enige (vrij weinig) documentatie. De kredietbeoordeling vindt plaats op basis van de weinige documentatie en gegevens van **kredietbeoordelaars** (zoals een **FICO score**). Hoe meer documentatie (belastingaangiften, bankafschriften, eigendomsakten, enz.) men kan overleggen, hoe beter het is voor de **kredietbeoordeling**. Een voorbeeld zijn de zogenaamde '**SISA loans**'

Deze leningen worden ook wel eens geksterend 'liar loans' genoemd.

Zie verder: **Alt-A loans**.

low grade

Een **obligatie** met een **credit rating** van B of lager, dus met een zeer slechte **kredietwaardigheid**-beoordeling. Vergelijk: **high grade**.

LTV

Zie: **loan-to-value ratio**.

Main Street

De hoofdstraat van een kleinere Amerikaanse stad of de gemiddelde bewoners van zo'n stad. Ook een aanduiding van de gewone burger, de kleine middenstand en kleinere ondernemingen; vaak wordt het begrip Main

Street gebruikt ter onderscheid van, of om zich af te zetten tegen de financiële wereld van Wall Street, met haar **investment banks** en andere partijen uit de 'haute finance'.

Voorbeeld

'Maar hoe gerechtvaardigd de kritiek op de handel en wandel van de financiële sector ook is, ze krijgt een verkeerde wending als het vervolgens wordt voorgesteld alsof de belangen van Wall Street diametraal tegenover die van Main Street staan. Dat is een gevaarlijk populisme. Een vergaande ontregeling van de geldmarkt is op afzienbare termijn een gevaar voor het hele economische verkeer.'

Bron: columnist Paul Brill, Volkskrant.nl - 03-10-2008.

meltdown

Oververhitting van de kern van een nucleaire reactor, waardoor de kern smelt en straling vrijkomt. Naar analogie hiervan wordt ook in **financiële markten** van een 'meltdown' of 'financial meltdown' gesproken, en wel in het geval van een financiële catastrofe, een situatie waarin het financiële systeem ontwricht raakt c.q. instort en volledig tot stilstand komt. Er is dan sprake van een **systeemcrisis** van het ergste soort.

Minsky

Amerikaans econoom (Hyman Minsky, 1919-1996) die een theorie ontwikkelde over de kwetsbaarheid van markten voor speculatie.

In goede tijden hebben beleggers steeds de neiging om te gaan speculeren; hoe langer de goede tijden, hoe groter de (vaak gefinancierde) speculatie. Uiteindelijk komt er een moment dat de opbrengsten van de bezittingen onvoldoende zijn voor het aflossen van de leningen en gaan kredietverschaffers hun leningen opeisen (en verstrekken geen nieuwe leningen meer). Door de verkoop van de onderliggende waarden dalen de prijzen, waardoor het probleem verder wordt vergroot.

Zie ook: **Minsky moment**.

Minsky moment

Het moment dat financiële markten door overspeculatie in een crisis raken. Genoemd naar de econoom **Minsky** die daarover een theorie ontwikkelde.

Vaak trachten monetaire autoriteiten het Minsky-moment te vermijden of uit te stellen door verlaging van de rente en **verruiming van de geldmarkt**.

Als dat niet lukt (of het moment niet tijdig werd voorzien) kunnen er zeer ernstige verstoringen (zelfs leidend tot een **systeemrisico**) van de financiële markten optreden met grote gevolgen voor de economie als geheel.

Zie ook: **kredietcrisis**; **hypothecrisis**.

monetair beleid

Het deel van de economische politiek dat ervoor moet zorgen dat de **geldhoeveelheid** zich in het juiste tempo ontwikkelt. De procentuele groei van de geldhoeveelheid moet ongeveer gelijk zijn aan de procentuele groei van de productie.

We onderscheiden **accommoderend monetair beleid** en **restrictief monetair beleid**.

monoline insurers

Naam voor (her)verzekeraars op een bepaald specialistisch en complex gebied, bijvoorbeeld obligaties en complexe kredietproducten, zoals **asset backed securities**.

Zij beschikken op dat gebied over een grote expertise; beleggers gaan er van uit dat van een door hen gegarandeerde lening **hoofdsom** en rente ook volledig en op tijd terugbetaald zullen worden.

In het Nederlands ook wel aangeduid als **obligatieverzekeraar(s)**.

Ook: monoliners.

moral hazard

Moreel risico (noot: meestal wordt het Engelse begrip gebruikt in publicaties). Een economisch begrip dat refereert aan de mogelijkheid dat **herverdeling van risico** het gedrag van mensen kan veranderen, in de zin dat mensen zich onverantwoordelijk c.q. onverantwoordelijker gaan gedragen als ze weten dat de schade die ze veroorzaken waarschijnlijk vergoed zal worden door derden.

Bij herverdeling van risico kunnen we bijvoorbeeld denken aan de verzekeringsmarkt; bij iemand met een reisverzekering zou het begrip 'moral hazard' slaan op de kans dat deze persoon achterlozer met zijn bagage en kostbaarheden zou kunnen omspringen dan iemand zonder reisverzekering (dit gedrag pogen verzekeraars tegen te gaan door een eigen risico).

Ook in andere financiële markten dan de verzekeringsmarkt wordt het begrip gebruikt. Als **centrale banken** in economisch moeilijkere tijden c.q. op moeilijke momenten extra geld in omloop brengen en de rente verlagen, en als zij telkens in problemen rakende financiële instellingen de helpende hand bieden (**noodkrediet**, **emergency liquidity funding**), dan zou bij financiële instellingen de verleiding kunnen ontstaan risicovoller (minder voorzichtig) te opereren; onverantwoord gedrag zou dan juist beloond in plaats van afgestraft worden.

Een ander voorbeeld van 'moral hazard' is de reddingsoperatie van de Amerikaanse hypoteekverstrekkers **Federal Home Loan Mortgage Corporation** (Freddie Mac) en de **Federal National Mortgage Association** (Fannie Mae) op 7 september 2008. Econoom Den Butter zegt daarover in De Telegraaf:

'Er is geen enkele prikkel voor banken om hun financiën op orde te brengen. De impliciete garantie van de Amerikaanse overheid aan Fannie en Freddie heeft ertoe geleid dat de banken hun boekje ver te buiten zijn gaan.' Op de korte termijn ziet ook Den Butter in de reddingsactie de enige mogelijkheid om de wereldeconomie te behoeden voor een nog diepere crisis. "De hypotheken in de pakketjes zijn gered, de kredietcrisis is hiermee een beetje bezworen." Voor de langere termijn ziet hij echter alleen maar nadelen. "Het slechte gedrag drijft goed gedrag de markt uit. Als slecht gedrag wordt beloond, zullen steeds meer mensen zich slecht gaan gedragen.'

Bron: DFT.nl - 07-09-2008.

mortgage backed security

Afgekort: MBS. **Obligatielening** waarvan rente en hoofdsom worden betaald en afgelost uit de opbrengst van een portefeuille aan onderliggende **hypothecaire leningen**.

Zie ook: **securitisatie**.

narrow bank

Ook: safe bank. Zie: **smalle bank**.

nationaliseren

Particulier bezit tot staatsbezit/overheidsbezit maken; het door de staat/overheid onteigenen van particuliere bezittingen; het toekennen van het eigendomsrecht of beheer van natuurlijke grondstoffen, industriële ondernemingen en dergelijke, aan de staat/overheid; het ontnemen van **productiemiddelen** aan de **private sector**.

Voorbeelden

- 'De prijs van een vat ruwe olie is nauwelijks in beweging gekomen nadat Bolivia zijn energiesector heeft genationaliseerd. Ook olieconcerns lijken nog niet in paniek.'
Bron: RTL.nl - 02-05-2006.
- 'De Britse hypotheekverstrekker Bradford & Bingley wordt mogelijk genationaliseerd, zo meldt een aantal Britse kranten zaterdag. De financiële instelling is in de problemen gekomen door instortende huizenmarkt en een zwakke internationale economie.'
Bron: DFT.nl - 27-09-2008.
- 'De Nederlandse, Belgische, en Luxemburgse overheden steken 11,2 miljard in Fortis. Daarmee krijgen zij bijna de helft in Fortis, dat zo in feite voor de helft wordt genationaliseerd.'
Bron: RTL.nl - 29-09-2008.
- 'Afgelopen vrijdag besloot de Nederlandse overheid om de nationale activiteiten van Fortis geheel in staatshanden te brengen. Nederland betaalde hiervoor euro 16,8 mrd, hetgeen hun investering van euro 4 mrd die afgelopen zondag werd gedaan in ruil voor een 49%-belang in Fortis Bank Nederland teniet doet.'
Bron: FD.nl - 05-10-2008.

neerwaarts risico

Het risico van een verlies als gevolg van dalende koersen op een positie.

Long posities in **onderliggende waarden**, **termijncontracten** of **call opties** en **short posities** in **put opties** zijn bijvoorbeeld kwetsbaar voor koersdalingen van de onderliggende waarde.

Ook gebruikt voor het neerwaartse risico op gecombineerde posities zoals in **VAR-berekeningen** en **Monte Carlo simulaties**.

Engels: **downside risk**.

Zie ook: **koersrisico**; **opwaarts risico**.

nervositeitsindex

Het verschil tussen rente die banken moeten betalen voor 3-maands leningen en de rente die de overheid daarvoor betaalt.

Zo bedroeg in Duitsland dat verschil begin 2007 ongeveer 15 **basispunten** en was dat tijdens de **kredietcrisis** in oktober 2008 gestegen tot 340 basispunten. Bij **beleggers** was de nervositeit toen zeer hoog.

niet-balansbanken

Geldgevers die geen eigen **funding** hebben en die het geld voor de door hen verstrekte leningen volledig bij derden moeten aantrekken.

Zij zijn dus erg gevoelig voor de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. Zo moeten zij soms opeens (zoals bij de **kredietcrisis** in de tweede helft van 2007) een aanzienlijk hogere **renteopslag** (boven **euribor**) betalen.

NINA loans

NINA is de afkorting van 'income/no asset', dus geen inkomen, geen bezittingen; een 'NINA loan' is een lening (bijvoorbeeld een **hypotheek**) aan iemand die noch een vast inkomen, noch noemenswaardige bezittingen heeft. Het gaat hier vaak om mensen die ten prooi vallen aan agressieve **kredietverleners**.

Voor het verkrijgen van de lening is behalve een ingevulde leningaanvraag (een formulier) vrij weinig documentatie nodig; de kredietverlener moet voornamelijk afgaan op wat er is ingevuld. Deze leningen worden daarom ook wel 'liar loans' genoemd. Deze leningen vallen in de categorie **low-documentation loans**, ook wel **Alt-A loans** genoemd.

Ook: liar loans.

Vergelijk: **SISA loans**.

Zie verder: **Alt-A loans**.

noodfonds

In de financiële wereld: een fonds dat speciaal in het leven wordt geroepen om een dreigend of acuut probleem in de financiële sector het hoofd te kunnen bieden.

Het gaat meestal om aanzienlijke bedragen die bijeen worden gebracht door overheidsinstanties en/of commerciële banken.

Voorbeeld 1 - Een bekend voorbeeld van een noodfonds is de **Resolution Trust Corporation** (RTC); dit fonds werd opgezet door de Amerikaanse overheid naar aanleiding van de **Savings & Loans Crisis**.

Voorbeeld 2 - Fonds dat slechte leningen en andere onverhandelbare financiële producten overneemt, ook wel eens een 'dumpponds' genoemd (zie: **dumpen**).

Door de **kredietcrisis** in 2007/2008 zijn nogal wat financiële instellingen zwaar in de problemen geraakt; in september 2008 is de Amerikaanse overheid ingesprongen om de **Federal National Mortgage Association** (FNMA of Fannie Mae), de **Government National Mortgage Association** (GNMA of Ginnie Mae) en de American International Group (AIG) te redden.

Als onderdeel van een grootscheepse **reddingsoperatie** wordt overwogen een noodfonds op te zetten, dat zogenaamd '**toxic paper**' (slechte activa, slechte leningen, onverhandelbare financiële producten) van in moeilijkheden geraakte **financiële instellingen** zou kunnen overnemen.

Deze constructie biedt financiële instellingen de

mogelijkheid hun balans op te schonen, door de verkoop of overdracht van moeilijk te waarderen, moeilijk te verkopen activa, en wordt ook wel als 'dumpfonds' aangeduid.

De officiële naam van dit noodfonds is het 'Troubled Asset Relief Program' (TARP). Het gaat hier vooral om aan hypotheke en aan vastgoed gerelateerde beleggingen (mortgage backed securities). De totale kosten voor de Amerikaanse staat kunnen daarbij oplopen tot maximaal 700 miljard dollar.

Engels: emergency fund, bail-out fund.

noodkrediet

- 1) Krediet dat ter beschikking wordt gesteld om een onderneming die in de problemen is geraakt door een moeilijke periode heen te helpen.
- 2) Meer in het bijzonder kan het gaan om een krediet van een centrale bank aan een commerciële bank die grote verliezen heeft geleden in een liquiditeitscrisis is beland. Voor een noodkrediet geldt een (veel) hogere dan marktconforme rente, vaak strafrente of straftarief genoemd.
Zie ook: emergency liquidity funding (centrale banken).

noodlening (centrale banken)

Zie: noodkrediet; emergency liquidity funding (centrale banken).

noodlijdende obligatie

Obligatie waarvan de uitgevende instelling (vrijwel zeker) niet in staat is om de rente en aflossingsverplichtingen geheel na te komen.

noodregeling

Regeling die door De Nederlandsche Bank (DNB) kan worden afgekondigd met betrekking tot een onder haar toezicht vallende instelling. Het gaat dan om situaties waarbij die instelling in grote problemen is geraakt. De noodregeling lijkt op een surseance van betaling.

Voorbeeld

'Rechtbank stelt noodregeling in voor De Indover Bank N.V. - Bij vonnis van 6 oktober 2008 heeft de Arrondissementsrechtbank Amsterdam de noodregeling van toepassing verklaard op De Indonesische Overzeese Bank N.V. (Indover) te Amsterdam. Indover, een dochter van Bank Indonesia, is met name actief op de professionele en interbancaire markt.'

Bron: persbericht DNB, 07-10-2008.

Toepassing van de noodregeling leidt er toe dat de rechtbank een bewindvoerder benoemt, die belast wordt met het saneren en/of liquideren van een kredietinstelling of verzekeraar. De noodregeling kan dus ook zowel een sanerings- als een liquidatieprocedure zijn. De noodregeling heeft tot gevolg dat de bevoegdheden van de organen van de financiële onderneming toekomen aan de bewindvoerder. Het uitspreken van de noodregeling heeft verder tot gevolg dat, met enkele uitzonderingen, de financiële onderneming niet langer zijn verplichtingen hoeft na te komen die vóór het uitspreken van de noodregeling zijn ontstaan. Tenslotte geldt dat de noodregeling bij een vergunninghoudende kredietinstelling tot gevolg heeft dat DNB besluit tot toepassing van het depositogarantiestelsel en het

beleggerscompensatie-stelsel.

Zie ook: www.dnb.nl

omgekeerde rentestructuur

Ook: inverse rentestructuur. Situatie waarbij de lange rente lager is dan de korte rente.

Bij een 'gewone' rentestructuur is dat andersom (lange rente hoger dan de korte rente); dat is meestal het geval en ook logisch omdat degene die geld uitleent meer risico loopt als hij dat voor een langere periode doet, en dus een hoger rendement zal willen ontvangen.

Voorbeeld

'Nu staat door de kredietcrisis de markt op zijn kop. De afgelopen week is de korte rente (1 maands EURIBOR) gestegen van 4,5 naar 5,2%, terwijl in diezelfde periode het effectief rendement op Europese staatsleningen met een looptijd van 10 jaar gedaald is van 4,35 naar 4,2%.'

Bron: FD.nl - 09-10-2008.

omvallen

In financiële markten: failliet gaan.

Bijvoorbeeld: 'De wereldwijde financiële crisis is nog niet voorbij en er zouden nog meer banken om kunnen vallen.'

Zie: faillissement.

onderkapitalisatie

- 1) Algemeen: situatie waarin een onderneming over onvoldoende financiële middelen beschikt voor de (voorgenomen) activiteiten van die onderneming.
- 2) Situatie bij een onderneming die ontstaat als het aandelenkapitaal kleiner is dan de reserves van die onderneming.
- 3) In de fiscale sfeer: als een vennootschap in verhouding tot het concern waarvan zij deel uitmaakt met te weinig eigen vermogen (en dus teveel vreemd vermogen) gefinancierd wordt. Bij de fiscale winstbepaling is er door de mogelijkheid van renteaftrek voordeel te behalen bij financiering met veel vreemd vermogen. Engels: thin capitalisation ('thincap').
- 4) Ook: onderfinanciering.

opdrogen van de geldmarkt

Situatie waarin met nauwelijks meer geld kan lenen in de geldmarkt, als gevolg van het wegvallen van onderling vertrouwen bij geldgevers, zoals overheden, bedrijven, institutionele beleggers en banken. In een dergelijke situatie zullen banken voor hun financiering zeer sterk of volledig afhankelijk worden van de het open zetten van de geldkraan door de centrale banken. De geldmarkt wordt gezien als de bloedsomloop van het financiële stelsel.

Het 'opdrogen van de geldmarkt' is in feite de overtreffende trap van een krappe geldmarkt.

opluchtingsrally

Een (meestal kortstondige) opleving van de beurs, na een periode van dalende koersen of in een nerveuze markt als gevolg van meevallend nieuws; dit meevallende nieuws zorgt voor opluchting onder beleggers, als gevolg waarvan kopers zich weer melden. Het is uiteraard zeer de vraag hoe lang een dergelijke rally stand zal houden.

Engels: relief rally.

overbruggingskrediet

- 1) Een lening bestemd voor de financiering van bedrijfsverliezen die tot doel heeft de continuïteit van het bedrijf te verzekeren.

Ook: **brugfinanciering** (2) en **noodkrediet**.

Voorbeeld

'Het Amerikaanse stelsel van **centrale banken**, de Federal Reserve, heeft woensdag besloten de noodlijdende verzekeraar AIG de helpende hand toe te steken. De **Fed** verstrekt de verzekeraar een overbruggingskrediet van \$85 mrd (bijna euro 60 mrd).'

Bron: FD.nl - 17-09-2008.

- 2) Een **lening** die bedoeld is om de periode te overbruggen die ligt tussen het moment dat iemand of een onderneming geld moet betalen en het moment dat er met zekerheid voldoende geld wordt ontvangen.

overheidscommissaris

Ook: regeringscommissaris, commissaris van overheidswege.

Door de overheid c.q. regering benoemde **commissaris**, die namens de overheid toeziet op het correct functioneren van een - geheel of deels in handen van de overheid zijnde - organisatie, overeenkomstig het algemeen belang. De overheidscommissaris is naast **toezichthouder** vaak ook de verbindingsschakel tussen regering en de organisatie in kwestie. Soms hebben ook volledig **geprivatiseerde** bedrijven nog 'commissarissen van overheidswege'. Een overheidscommissaris kan, maar hoeft niet, een ambtenaar zijn.

Overheidscommissarissen hebben doorgaans een vetorecht met betrekking tot strategische beslissingen of belangrijke kwesties (bijvoorbeeld het beloningsbeleid van de **bestuurders**).

Voorbeeld

- Geen overheidscommissaris meer bij KPN - De Nederlandse staat zal bij de eerstvolgende **aandeelhoudersvergadering** van KPN in mei afstand doen van zijn recht om drie van de negen commissarissen bij het telecombedrijf te benoemen. Bron: ManagersOnline.nl - 25-02-2008.
- 'ING wordt 'linkser' met supercommissarissen - De twee heren die Wouter Bos afgelopen woensdag tot 'overheidscommissaris' bij de ING benoemde, zullen de kans niet krijgen zich te ontdoen van hun ideologische veren. Lodewijk de Waal (57) en Pieter Elverding (59) hebben van de minister van Financiën, Wouter Bos, de expliciete opdracht gekregen het '**Rijnlandse denken**' bij de **bank-verzekeraar** te introduceren.'

Bron: Volkskrant.nl - 24-10-2008.

Zie ook: **raad van commissarissen**.

overheidsfonds

Staatsfonds. Zie: **sovereign wealth fund**.

perfect storm

Statistische term voor het samenvallen van verschillende ontwikkelingen die ieder een negatief effect hebben op

de waarde van een bezit of de economische ontwikkeling.

Voorbeeld

'De Russische economie staat op instorten, waarschuwen analisten.

....

De economie is momenteel in de greep van een 'perfecte storm', waarbij alle mogelijke negatieve factoren bij elkaar komen.'

FD.nl - 07-01-2009.

perverse prikkels

Foute prikkels, foute stimulansen, foute beloningsmechanismen, financiële verleidingen; financiële prikkels die risicovol gedrag wel belonen bij succes, maar deze niet afstraffen bij mislukking; financiële prikkels (bijvoorbeeld bonussen) die aanzetten tot het nemen van te hoge risico's.

piramide

Riskante **beleggingsstrategie** waarbij wordt belegd met geleend geld en het bedrag van de lening wordt verhoogd als de waarde van de **portefeuille** toeneemt; de niet-gerealiseerde winst op een portefeuille wordt gebruikt om geld te lenen en daarmee de portefeuille uit te breiden.

piramideconstructie

Ook: Ponzi-fraude. Frauduleuze beleggingsconstructie waarbij meestal een zeer hoog rendement op de korte termijn wordt voorgeschoteld. De eerste rendementen worden dan betaald met de inleg van volgende **beleggers**.

In een stijgende markt kan dit een tijd goed gaan. Hoe dan ook, het systeem is gedoemd om vroeg of laat in te storten: er wordt niet of nauwelijks belegd en er zijn dus geen inkomsten. Op den duur zullen er ook onvoldoende nieuwe beleggers kunnen worden aangetrokken om de beloofde **rendementen** uit te betalen. Wel kan het bestaan gerekt worden door de deelnemers te bewegen hun opbrengsten te **herbeleggen** in de constructie.

Engels: **Ponzi scheme** (genoemd naar **Charles Ponzi**).

Ponzi scheme

Zie: **piramideconstructie** of Ponzi-fraude.

rating

Een beoordeling van de kredietwaardigheid, afgegeven door gespecialiseerde organisaties (**rating agencies**), zoals Standard & Poor's en Moody's.

Een 'rating' wordt pas verkregen na een grondig onderzoek aan de hand van een 'rating'-profiel van de te onderzoeken organisatie. Gekeken wordt onder meer naar het landenrisico, positie van de onderneming ten opzichte van andere ondernemingen, sectorrisico, marktpositie, bedrijfsvoering, kwaliteit van het management, kwaliteit van het financiële beheer, rentabiliteit, balansverhoudingen en financiële flexibiliteit.

De 'rating' is onder meer van invloed op de tarieven waartegen de onderneming, instelling of overheid geld kan lenen in de **geld- en kapitaalmarkt**: een hogere kredietwaardigheid betekent dat voordeliger (in-) geleend kan worden. Op basis van de beoordeling van de kredietwaardigheid kan een 'downgrade' of 'upgrade' van de kredietwaardigheidsstatus plaatsvinden.

lilianefonds.nl

Van achterblijver naar bolleboos

Laat kinderen met een handicap weer meetellen.

Zie ook: [credit rating](#).

ratings shopping

Ook: rating shopping. Een praktijk onder [emittenten](#) van - vaak complexe - financiële producten, zoals [gestructureerde producten](#), om te kiezen voor de meest gunstige kredietbeoordeling ('rating') van een 'credit rating agency', een [kredietbeoordelaar](#).

Dit werkt als volgt. Vaak worden financiële constructies kosteloos beoordeeld op [kredietwaardigheid](#) door kredietbeoordelaars als [Fitch](#), [Moody's](#) en [Standard & Poor's Corp.](#). De emittenten (meestal banken) kiezen vervolgens voor de partij die de meest positieve 'rating' afgeeft en betalen deze partij dan ook.

In de Verenigde Staten wordt naar aanleiding van de [kredietcrisis](#) gekeken naar het aan banden leggen van dergelijke praktijken; door de hiervoor beschreven werkwijze ontstaan voor kredietbeoordelaars 'perverse prikkels' bepaalde constructies gunstig te beoordelen, om vervolgens ook de waarderingsopdrachten in de wacht te slepen.

ratingshopping

De 'vernederlandsing' van het Engelse begrip 'rating(s) shopping'.

Zie: [ratings shopping](#).

recessie

Krimp van de economie, een negatieve [economische groei](#), een aanzienlijke terugval in de economische ontwikkeling.

- Algemeen - in de meeste landen - spreekt men van een recessie als de economie een half jaar (2 opeenvolgende kwartalen) een negatieve groei laat zien.
- In de Verenigde Staten wordt een afwijkende definitie gehanteerd, waarbij veel meer factoren in ogenschouw worden genomen, zoals het aantal nieuwe banen en de industriële output; in de VS kan recessie daarom meestal pas lang na het feitelijke startmoment berekend worden. Het [National Bureau of Economic Research](#) (NBER) is de partij die belast is met de datering van de Amerikaanse [conjunctuercycli](#).

Vergelijk: [depressie](#).

red flag

Algemeen: waarschuwingssignaal.

In de financiële bedrijfstak bijvoorbeeld een signaal dat er ergens in een boekhouding of cijferpresentatie van een onderneming mogelijk iets niet klopt, zodat het verstandig is om een belegging in die onderneming te vermijden of (in het geval van een onder toezicht staande instelling) een onderzoek te starten.

Nederlands: rode vlag.

Voorbeeld

'Het Amerikaanse congres gaf gisteren het startschot voor een reeks hoorzittingen over de [Madoff-fraudeaffaire](#). Meerdere congresleden verwezen naar de 'rode vlaggen' die de [SEC](#) genegeerd heeft, zoals het feit dat een klein accountantsbedrijfje met amper drie medewerkers een gigantisch miljardenfonds als dat van Madoff controleerde.'

Bron: FD.nl - 06-01-2009.

reddingsoperatie

Financiële en andere ondersteuning voor ondernemingen en instellingen die in de problemen zijn geraakt. Financiële ondersteuning bijvoorbeeld in de vorm van [cash](#), [leningen](#) ([noodkredieten](#)), [obligaties](#), of [aandelen](#) (vaak tegen gunstige voorwaarden). Ook andere - niet financiële - vormen van ondersteuning zijn mogelijk, bijvoorbeeld assistentie bij het zoeken van een overnamepartner.

In het verleden was de overheid vaak betrokken bij dergelijke reddingsoperaties. Ook bij financiële instellingen zijn reddingsoperaties veelvuldig voorgekomen, bijvoorbeeld na een [run op een bank](#).

Voorbeelden

- September 2007 - De Britse centrale bank, de [Bank of England](#), heeft een noodlening verstrekt aan Northern Rock, de grootste hypotheekbank van het Verenigd Koninkrijk; deze bank had zijn hypotheekportefeuille kortlopend gefinancierd op de [financiële markten](#), terwijl door de [kredietcrisis](#) de markt in kortlopend commercieel krediet vrijwel tot stilstand was gekomen.
- September 2008 - Een reddingsoperatie door de Amerikaanse overheid van de [Government National Mortgage Association](#) (Ginnie Mae) en de [Federal National Mortgage Association](#) (Fannie Mae).
- September 2008 - Gesprekken over de oprichting van een enorm [noodfonds](#) (van 700 miljard dollar), dat als [vangnet](#) moet fungeren voor de Amerikaanse financiële sector.

Engels: bail-out, bailout.

reddingsplan

Plan voor een reddingsoperatie. Zie: [reddingsoperatie](#).

reële economie

Het domein binnen de de economie waar met behulp van [productiemiddelen](#) goederen en diensten worden geproduceerd, inkomen wordt gegenereerd en vervolgens ook weer geld wordt besteed ([investeringen](#), consumentenbestedingen).

Overigens is niet heel zuiver afgebakend wat het begrip reële economie nu allemaal omvat.

Voorbeeld

'Malaise duikt in veel sectoren op - De effecten van de [financiële crisis](#) op de reële economie beginnen overal zichtbaar te worden. Steeds meer bedrijven geven [winstwaarschuwingen](#) en uit de bouw en de industriële technologie komen signalen dat de orders en omzetten teruglopen.'

Bron: DFT.nl - 27-10-2008.

Engels: real economy.

Vergelijk: [financiële economie](#).

reflatie

Acties van de overheid of [centrale bank](#) gericht op het tegengaan van [deflatie](#) door:

- het vergroten van de [geldhoeveelheid](#) ([monetaire financiering](#)),
- en/of het verlagen van de rente (inzet van het [rentewapen](#) door de centrale bank)

- en/of het verhogen van overheidsuitgaven (bijvoorbeeld fiscale maatregelen als belastingreducties).

rentemarge

Het verschil tussen de (gemiddelde) rente die een bank aan haar cliënten berekent op **debetstanden** of **kredieten** en de (gemiddelde) rente die zij betaalt op de aangetrokken gelden.

Voorbeeld

‘Het gevecht om de Nederlandse spaarder zal voor banken leiden tot ‘structureel lagere rentemarges.’”

“Als gevolg van de wereldwijde **kredietcrisis** is het voor banken een stuk lastiger geworden om geld aan te trekken en daarom storten steeds meer banken zich op de spaarmarkt. De felle concurrentie zal – net als eerder bij **hypotheken** – leiden tot aantrekkelijkere tarieven voor de consument, maar lagere marges voor de banken.’

Bron: DFT.nl - 17-04-2008.

renteopslag

- 1) Verhoging van de afgesproken rente door een bank omdat die zelf ook wordt geconfronteerd met een hogere ‘inkoop’-rente.
- 2) Verhoging van de door een bank gehanteerde hypotheekrentetarieven voor gevallen waarin er geen Nationale Hypotheekgarantie (www.nhg.nl) geldt of wanneer er meer wordt geleend dan bijvoorbeeld 75% van de **executiewaarde**.

rentewapen (centrale banken)

De **centrale banken** hebben geen directe invloed op de prijzen van goederen en diensten (en dus de **inflatie**); deze worden namelijk bepaald door vraag en aanbod. Wel hebben de centrale banken het zogenaamde ‘rentewapen’. Door het verhogen of verlagen van de **rente** kan vraag en aanbod - en dus de inflatie - indirect beïnvloed worden.

- Renteverhoging - Een hogere rente betekent dat het voor iedereen - gezinnen en ondernemingen - duurder wordt om geld te lenen. Sommigen zullen dan afzien van de lening, waardoor er ook minder geld wordt besteed, met als gevolg dat de prijzen minder hard zullen stijgen. Een hoge rente kan echter een valuta weer aantrekkelijker maken voor buitenlandse investeerders.
- Renteverlaging - Een renteverlaging zal **consumenten** en bedrijven stimuleren om geld te lenen, waarvoor vervolgens weer producten en diensten worden gekocht; door hogere bestedingen zal de inflatie juist gestimuleerd c.q. aangewakkerd worden.

De rente wordt ook wel eens omschreven als het ‘gas- en rempedaal’ van de economie. Rentewijzigingen worden nauwlettend gevolgd door beleggers en andere marktpartijen.

Voorbeeld

‘De Amsterdamse beurs vertoonde maandagmiddag een fors herstel na de paniekgolf tijdens de ochtenduren. De renteverlagingen van de diverse centrale banken zorgde voor enige opluchting bij beleggers. Met name de zwaargetroffen financiële waarden leefden sterk op.’

Bron: DFT.nl - 08-10-2008.

Bij renteverhogingen of -verlagingen gaat het doorgaans om kleine rentewijzigingen. Soms echter gaat het om grotere of zelfs vrij extreme renteveranderingen, zoals onderstaande voorbeelden laten zien:

Voorbeeld

- ‘Rusland heeft de belangrijkste rentetarieven dinsdag met 1 procentpunt verhoogd naar 12 procent. Volgens de Russische centrale bank is de ingreep nodig om een **vucht van kapitaal** uit Rusland tegen te gaan en de **inflatie** te bestrijden.’
Bron: DFT.nl - 11-11-2008.
- ‘Crisis-hit Iceland’s central bank upped interest rates by a massive 6 percentage points to 18 percent on Tuesday, just two weeks after it had eased policy to soften the impact of the country’s financial **meltdown**.
The move, which one economist called extreme, was the latest move by authorities to prop up the country’s frozen currency and markets, offering investors a high return for putting money back into the North Atlantic island’s crippled financial system.’
Bron: NYTimes.com - 28-10-2008.

In Europees verband wordt de prijsstabiliteit bewaakt en bevorderd door de **Europese Centrale Bank** samen met de **centrale banken** van de **eurolanden** (die samen het **Eurosysteem** vormen).

re-remic

Een afkorting van ‘resecuritisation of real estate mortgage investment **conduits**’. In het kort een **mandje** hypotheekobligaties; feitelijk zijn re-remics een verschijningsvorm van **collateralized debt obligations** (CDO’s), de **gestructureerde producten** die een belangrijke rol speelden in de **kredietcrisis** van 2007-2008.

Anders dan de CDO’s zijn de re-remics niet gebaseerd op de hypotheekobligaties met de laagste **kredietwaardigheid** (**subprime leningen**), maar op **obligaties** met een hogere kredietstatus (‘**credit rating**’), ook wel aangeduid als **Alt-A leningen**.

risico-opslag

Extra rente die een geldverstrekker vraagt als het gaat om een **debiteur** met een hoger risicoprofiel dan op eersteklas (staats-)leningen met een zogeheten **risico-vrije rentevoet**.

In de loop van de tijd kan de risico-opslag sterk wijzigen, afhankelijk van de risicoperceptie van investeerders en **beleggers**. De risico-opslag is zowel van groot belang voor **bedrijfsobligaties** als voor **staatsleningen**.

De renteversillen tussen bedrijven en landen kunnen sterk toenemen bij een wijziging van de **credit rating**. Hoe lager de kwaliteit van de desbetreffende **debiteur**, hoe hoger de risico-opslag.

Ook: **risicopremie**.

riskante hypotheek

Ook: risicovolle hypotheek, risicohypotheek, niet-standaard hypotheek.

- 1) Een term die in Nederland wordt gebruikt voor een hypotheek waarvan de koper (huiseigenaar) een betalingsachterstand heeft die geregistreerd staat bij het **Bureau Krediet Registratie** (BKR).

- 2) Algemeen: een hypotheek verstrekt aan personen met een slecht kredietverleden. Zie: [subprime \(lening\)](#).

run op een bank

Ook: paniekopvragingen, bankrun.

Situatie waarbij de rekeninghouders van een bank - meestal door berichten over grote verliezen c.q. slechte of vermeend slechte [solvabiliteit](#) - ernstig zijn gaan twijfelen aan het voortbestaan van die bank en zich haasten om hun geldsaldi op te nemen. Er kunnen dan lange rijen voor de kantoren of verstoppingen op het internetkanaal van die bank ontstaan, waardoor nog meer mensen in paniek raken.

Meestal is een bankrun het begin van het einde omdat de bank onvoldoende liquiditeiten heeft om alle tegoeden uit te kunnen betalen. Er dreigt [faillissement](#) en de desbetreffende bank zal failliet gaan of overgenomen worden.

Omdat een faillissement tot een kettingreactie bij andere banken zou kunnen leiden (zie: [systeemcrisis](#)), stellen andere banken (vaak ook de centrale bank) [noodkredieten](#) ter beschikking waarmee zij hopen dat de crisis bezworen zal kunnen worden.

R-word index

Een onofficiële [indicator](#) van het weekblad The Economist (www.economist.com); gemeten wordt in hoeveel artikelen van de Washington Post (www.washingtonpost.com) en The New York Times (www.nytimes.com) het 'R-word' - dat wil zeggen het woord 'recession' ([recessie](#)) - wordt gebruikt. Door het gebruik van deze toch simpele index werd in 1981 en later ook in 1990 en 2001 de aankomende recessie accuraat voorspeld. In de afgelopen jaren stond de R-word index erg laag, maar sinds de eerste helft van 2007 is de index weer gaan stijgen.

safe bank

Ook: narrow bank. Zie: [smalle bank](#).

securitisatie

De overdracht van [activa](#) aan een speciaal daartoe opgerichte [vennootschap](#) - een [special purpose vehicle](#) (SPV) - waarbij de SPV ter financiering verhandelbare [effecten](#) uitgeeft die door deze activa worden gedekt; in het Engels worden deze effecten aangeduid met '[asset backed securities](#)'.

De geschiedenis van securitisatie gaat terug tot de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen gestart werd met [gestructureerde producten](#) rond bundels ('pools') van hypotheekleningen; doel hiervan was het opzetten van een [secundaire markt](#) in hypotheekleningen om zodoende de liquiditeit van hypotheekverschaffers - zoals de [Government National Mortgage Association](#) - te vergroten.

Door de securitisatie ontstaan verhandelbare effecten. Die zijn er in vele soorten en maten. Voorbeeld is een 'pool' van [hypotheekleningen](#) van verschillende looptijden, die dient als [onderpand](#) ([collateral](#)) voor aandelen die op deze 'pool' worden uitgegeven.

Bij securitisatie-pools kan het gaan om allerlei soorten onderpand, zoals credit card leningen, royalties op filmopbrengsten, platenverkoop of kaartverkoop (zie: [future flow-transactie](#)).

Sinds het midden van de jaren tachtig heeft de securisatie-markt een grote vlucht genomen. Het [Kwartaalbericht DNB](#) september 2007 meldt bijvoorbeeld voor Nederland: "van vrijwel nihil in 1996 tot EUR 190 miljard in 2007".

Ook: securisatie, effectisering, [titrisatie](#).

shareholder value benadering

De [aandeelhouderswaarde](#) benadering stelt dat ondernemingen in de allereerste plaats economische waardecreatie en winstgevendheid moeten nastreven. Alhoewel ondernemingen ook een maatschappelijke rol en verantwoordelijkheid ten opzichte van een brede groep van belanghebbenden (stakeholders) hebben, legt de aandeelhouderswaarde invaschouwing de nadruk op 'profitability' (winstgevendheid) boven 'responsibility' (verantwoordelijkheid).

Dit wordt ook wel het Angelsaksische model van ondernemen genoemd. Vergelijk: [stakeholder value benadering](#) (Rijnlandse model).

Rondom de grenzen die gesteld moeten worden aan de creatie van [aandeelhouderswaarde](#) bestaat veel discussie; deze discussie is ook weer verder aangewakkerd naar aanleiding van de onrust op de [financiële markten](#) in 2007, 2008 en 2009. ([kredietcrisis](#)). Zo zegt de voorzitter van [De Nederlandsche Bank](#), de heer Nout Wellink, in een interview met het FD (Het Financieel Dagblad) op 13 oktober 2007:

"Er zitten grenzen aan het creëren van [aandeelhouderswaarde](#). De rekeninghouders hebben meer geld in de bank (ABN AMRO, red.) gestoken dan beleggers. Er is een publiek belang mee gemoeid. Het is geen televisiefabriek."

short gaan

Het verkopen van effecten, valuta's of andere [onderliggende waarden](#) die men niet bezit, met als doel deze op een later tijdstip tegen een lagere koers terug te kopen en aldus koerswinst te realiseren. Kortweg: het ongedekt verkopen van effecten of andere onderliggende waarden.

Vorm van [speculatie](#). Er zijn verschillende vormen van short selling:

- Bij gewoon short selling verkoopt een [belegger](#) aandelen die hij net heeft geleend van een derde partij, bijvoorbeeld een [institutionele belegger](#). De short seller hoopt dat de koers gaat dalen, zodat hij de [stukken](#) later tegen een lagere [koers](#) kan inkopen en daarmee de uitlenende partij de stukken kan teruggeven, inclusief een vergoeding (rente) voor het lenen van de aandelen.
- Bij naked short selling verkoopt de belegger aandelen zonder deze eerst te hebben geleend.

In extreme gevallen kunnen short verkopen een enorme (een al in gang zijnde daling versterkende) invloed hebben op de koersen van individuele aandelen en zelfs het voortbestaan van grote ondernemingen in gevaar brengen.

Daarbij wordt het verspreiden van valse berichten vaak niet geschuwd.

Ook: [in de wind gaan](#), shorting, short selling of

(verbasterd in het Nederlands) short sellen, shorten.

SISA lons

SISA is de afkorting van 'stated income/stated asset'; een 'SISA loan' is een lening (bijvoorbeeld een [hypotheek](#)) die wordt verstrekt op een door de leners verstrekte opgave van inkomen en bezittingen. Meestal gaat het om mensen die geen vast salaris hebben, bijvoorbeeld omdat ze op commissiebasis werken. Voor het verkrijgen van de lening is vrij weinig documentatie nodig - soms alleen een aanvraag via een formulier, soms vergezeld van bankafschriften en inkomstenbelastingaangiften van enkele jaren - en daarom wordt ook wel gesproken van '[low-documentation loans](#)'. Het zijn leningen die binnen de zogenaamde [Alt-A loans](#) categorie vallen.

Vergelijk: [NINA loans](#).
Zie verder: [Alt-A loans](#).

sitcoms

Van oorsprong is 'sitcom' de afkorting van 'situation comedy', een genre komedieseries waarin een vaste groep karakters (een vaste 'cast') in een vrij alledaagse omgeving - bijvoorbeeld een huis of een werkplaats - komische situaties meemaken.

De naam is echter ook overgewaaid naar de financiële wereld. In de VS worden dit begrip nu ook gebruikt voor 'Single Income Two Children Oppressive Mortgage' of 'Single Income, Two Children, Outrageous Mortgage', ofwel een doorsnee Amerikaans gezin met één inkomen, twee kinderen en een agressieve hypotheek ('[ninja loan](#)').

slechte bank

Zie: [bad bank](#).

smalle bank

Vertaling van het Engelse 'narrow bank' (ook: safe bank).

Een gedegen, saaie, maar 'ouderwets' veilige (spaar-) bank, waar klanten geld op [zichtrekeningen](#) en deposito's kunnen plaatsen, waarvoor deze klanten als vergoeding rente ontvangen. De tegoeden moeten te allen tijde opneembaar zijn.

Deze tegoeden mogen door de smalle bank alleen in zeer veilige [activa-categorieën](#) (risicominimiserende producten) gestoken worden, dat wil zeggen [cash](#) (gewone kredieten), of zeer veilige [rentedragende waarden](#), zoals [schatkistcertificaten](#) of [staatsleningen](#).

De rentevergoeding aan de klant is gelijk aan de rente op [staatsleningen](#) minus een kostendekkend tarief voor het exploiteren van de bank.

De smalle bank is een bank met een nutsfunctie, die sterk gebonden is aan regels. Regels die particuliere klant de zekerheid moeten bieden dat er minimale risico's wordt genomen met zijn spaargelden.

Het concept van de smalle bank is een reactie op de universele banken, [bankverzekeraars](#) en financiële [conglomeraten](#) die in de jaren 80 en 90 van de vorige eeuw zijn ontstaan en de wildgroei op het terrein van (vaak: complexe) financiële producten en riskante beleggingen, die een belangrijke factor blijken te zijn geweest bij het ontstaan van de [kredietcrisis](#) (2007-2009). Een van de voorvechters van de smalle bank is

Paul de Grauwe, hoogleraar internationale economie te Leuven.

sociaal bankieren

Sociaal bankieren onderscheidt zich van de traditionele vormen van [kredietverlening](#) doordat de nadruk ligt op bewust en verstandig lenen. Bij het verstrekken leningen wordt rekening gehouden met de persoonlijke situatie van een cliënt. Een groot belang wordt gehecht aan het voorkomen van [overkreditering](#).

Uitgangspunten zijn:

- Sociale kredietverlening stelt burgers in staat te kunnen werken aan behoud of verbetering van hun maatschappelijke positie (werk, inkomen, zorg, welzijn).
- Het belang van de burger staat voorop, niet dat van de bank.
- Bij het te verstrekken sociale krediet houdt de bank rekening met de totale maatschappelijke en financiële context van de aanvrager.

In Nederland is er bijvoorbeeld samenwerkingsverband van (krediet-)banken die zich toeleggen op sociaal bankieren; deze zijn verenigd in het netwerk [Sociale Banken Nederland](#).

Engels: social banking.

solvabiliteit

Hiermee wordt aangegeven in hoeverre een [onderneming](#) de financiële verplichtingen aan de verstrekkers van [vreemd vermogen](#) kan nakomen op grond van de waarde van alle [activa](#). Anders gezegd: de verhouding tussen het vreemd vermogen (de schulden) en het totale vermogen van een onderneming ([eigen vermogen](#) plus vreemd vermogen).

Voor de bepaling van de solvabiliteit wordt meestal gebruik gemaakt van de [solvabiliteitsratio](#).

Ook: schuldgraad.

solvabiliteitsratio

Verhouding (als percentage) tussen het [eigen vermogen](#) van een [onderneming](#) en het [totale vermogen](#). Bij banken heeft dit getal een bijzondere betekenis omdat zij moeten voldoen aan de minimum [solvabiliteitseisen](#) van de [Bank voor Internationale Betalingen](#).

Sonderfonds Finanzmarktstabilisierung

Afgekort: SofFin.

Op 17 oktober 2008 door de Duitse federale regering opgezet [noodfonds](#) voor de Duitse financiële sector (met als wettelijke grondslag het zogenaamde 'Finanzmarktstabilisierungsgesetz').

Organisatorische en banktechnische ondersteuning vindt plaats door de [Bundesbank](#).

Internet: www.soffin.de.

sovereign debt

Elke schuld van of gegarandeerd door een staat, een autonome overheid.

sovereign poverty fund

Spottende bijnaam voor [noodfonds](#) dat in het kader van de [reddingsoperatie](#) voor de Amerikaanse financiële

sector in oktober 2008 is opgezet, zie [troubled asset relief program](#) (TARP). De bijnaam is een tegenhanger van (verwijzing naar) de Engelse naam voor staatsfondsen, [sovereign wealth funds](#).

sovereign risk

Het risico dat een land niet haar schulden of een bepaalde (door haar gegarandeerde) lening kan terugbetalen. Meestal het gevolg van gewijzigd nationaal beleid.

Zie ook: [landenrisico](#), [politiek risico](#).

sovereign wealth fund

Afgekort: SWF.

Een helemaal sluitende definitie van het begrip bestaat er niet, maar in het kort zijn het investeringsfondsen die gefinancierd zijn met staatsgeld, vandaar ook de vaak gehanteerde Nederlandse benamingen staatsfonds, staatsinvesteringsfonds of staatsinvesteringsmaatschappij.

Dat staatsgeld is doorgaans afkomstig uit de reserves in vreemde valuta die onder beheer zijn van de monetaire autoriteiten van een land, denk aan de [centrale bank](#) en het ministerie van financiën.

Op zich zijn de SWF's geen nieuw fenomeen; lang bestaande voorbeelden zijn de [Abu Dhabi Investment Authority](#) (ADIA) en de [Government of Singapore Investment Corporation](#) (GIC) die in 1976 respectievelijk 1981 werden opgericht.

Ook [The Government Pension Fund - Global](#) uit Noorwegen bestaat al langer; dit fonds beheert de overliquiditeit die ontstond uit de verkoop van olie en gas. Het oudste staatsfonds is de in 1953 (toen nog onder de naam: Kuwait Investment Board) opgerichte [Kuwait Investment Authority](#).

Door de snelle [economische groei](#) en energiereserves ontstaan echter nu in landen als China, Rusland en Saudi-Arabië enorm kapitaalcrachtige en liquide SWF's, die weinig transparant werken en - naar men vreest - een versturende werking op de internationale [kapitaalmarkten](#) zouden kunnen hebben, bijvoorbeeld bij een verandering van hun [beleggingsstrategie](#).

Alhoewel er geen harde gegevens zijn, lijkt de omvang van deze fondsen die van [private equity](#) en [hedge funds](#) makkelijk te kunnen overtreffen.

In een in oktober 2007 gepubliceerd rapport van Merrill Lynch, getiteld 'The overflowing bathtub, the running tap and SWFs', stellen [analisten](#) dat de omvang van deze fondsen in de periode 2007-2011 verviervoudigt tot 700 miljard US\$. Deze analisten menen ook dat de aanhoudende geldstroom een positief effect zal hebben op de financiële markten, denk aan toenemende investeringen in bedrijven maar ook aan de groeiende behoefte voor financiële diensten als [vermogensbeheer](#).

Rondom de omvang van de staatfondsen bestaat een gevoel van groeiend onbehagen. In dit verband gaan binnen de [Europese Commissie](#) stemmen op om strategisch belangrijke Europese bedrijven te beschermen tegen buitenlandse overnames door middel van een zogenaamd [gouden aandeel](#) met vetorecht (2007). In Nederland wordt ook gedacht aan het invoeren van reciprociteit (wederkerigheid), waarbij

Nederland ook zou mogen investeren in landen waar de staatsfondsen vandaan komen.

spill-over effecten

Neveneffecten van een bepaalde actie of gebeurtenis, meestal in negatieve zin.

Voorbeelden

- Een fusie tussen bedrijven die gevolgen heeft voor de concurrentieverhoudingen in een andere markt c.q. andere markten dan waarin de fusiepartners actief zijn.
- De gevolgen van de invoering van de euro voor het [rendement](#) op [staatsleningen](#) in de verschillende eurolanden.
- Het toenemen van de spanning op de internationale kredietmarkten als gevolg van de [hypotheekcrisis](#) in de Verenigde Staten.
- Afnemende investeringsbereidheid van het bedrijfsleven als indirect gevolg van de onrust in de financiële sector (bijvoorbeeld door een [kredietcrisis](#)).
- Beleggers die ook leningen van een goede kwaliteit (met een goede [kredietwaardigheid](#)) 'dumpen' en niet alleen 'subprime' leningen, dit alles als indirect gevolg van de onrust in de financiële sector (bijvoorbeeld door een [hypotheekcrisis](#)).

Onderlinge besmetting ('contagion') van [financiële markten](#) wordt ook gezien als een 'spillover effect'.

staatsdeelneming

Situatie waarin de overheid [aandeelhouder](#) van een onderneming is.

Een staatsdeelneming hoeft niet noodzakelijkerwijs een [genationaliseerde](#) onderneming te zijn. Sommige deelnemingen zijn ontstaan door oprichting van een vennootschap (in Nederland bijvoorbeeld de [Bank Nederlandse Gemeenten](#)). Anderen zijn ontstaan door [verzelfstandiging](#) van een ambtelijke organisatie tot een [vennootschap](#) (bijvoorbeeld TPG en KPN). Een aantal bedrijven bestond al voordat de Nederlandse staat deelnam (bijvoorbeeld de [Nederlandse Waterschapsbank](#)). Ook door het splitsen van ondernemingen (zie: [opknippen van bedrijven](#)) zijn nieuwe deelnemingen ontstaan (zo is Prorail een afsplitsing van de Nederlandse Spoorwegen). Tenslotte ontstaan staatsdeelnemingen soms als gevolg van [steunoperaties](#).

staatsfondsen

Zie: [sovereign wealth fund](#).

staatsinterventie

Ook: overheidsinterventie. Ingrijpen van de staat, de nationale overheid, bijvoorbeeld in de economie.

Voorbeeld

'IMF-topman Dominique Strauss-Kahn drong gisteren aan op meer overheidsinterventie om de wereldwijde kredietcrisis onder controle te krijgen. Volgens Strauss-Kahn moeten overheden desnoods rechtstreeks ingrijpen in huizenmarkten en de kredietverlening. De Franse IMF-topman bepleit onder meer het versterken van de balansen van banken met publiek geld als de [private sector](#) dat zelf niet snel genoeg voor elkaar krijgt.'

Bron: FD.nl - 08-10-2008.

Het **nationaliseren** van ondernemingen of **financiële instellingen**.

staatsinvesteringsfonds

Ook : staatsfonds. Zie: **sovereign wealth fund**.

staatsinvesteringsmaatschappij

Zie: **sovereign wealth fund**.

staatssteun

Maatregelen van een overheid die ondernemingen economische voordelen bieden die zij bij een normale bedrijfsvoering niet zouden ontvangen. Voorbeelden zijn subsidies, belastingfaciliteiten, overheidsopdrachten en regelrecht geld pompen in een bedrijf door de overheid.

Binnen de **Europese Unie** is staatssteun in beginsel verboden (artikel 87 EG-Verdrag), maar er zijn uitzonderingen waarin de **Europese Commissie** staatssteun goedkeurt.

stagflatie

Situatie waarin in een bepaald land of regio economische **stagnatie** (nauwelijks of geen **reële economische groei**, oplopende werkloosheid) gelijktijdig optreedt met (aanhoudende, hoge) **inflatie**. Dit is ongebruikelijk omdat inflatie over het algemeen samengaat met economische groei.

Het begrip ontstond in de jaren 70 van de vorige eeuw; de aanjager van de stagflatie was destijds de verviervoudiging van de olieprijs door de **Organisation of the Petroleum Exporting Countries** (OPEC).

stagflatiespook

Zorgen over, angst voor (dreigende) **stagflatie**.

Voorbeeld

'De Amerikaanse **ISM-index** voor de productiesector was de boosdoener. Deze **inkoopmanagersindex**, een belangrijke **graadmeter** voor de economie, was in december voor het eerst in tien maanden gekrompen, bij stijgende prijzen. **Beleggers** waren verbijsterd en het stagflatiespook doemde op.' - bron: Alex Nieuwsbrief, 2008.

stimuleren van de economie

Ook: aanjagen van de economie, aanzwengelen van de economie. Het nemen van maatregelen door de overheid en/of **centrale bank** om de **economische groei** te bevorderen c.q. een **recessie** te voorkomen. De belangrijkste middelen hiervoor zijn:

- Centrale bank - Een **accommoderend monetair beleid** door de centrale bank; deze kan de rente verlagen, zie: **rentewapen** (**centrale banken**). Sinds de invoering van de **euro** kunnen de landen in de **eurozone** dat niet meer zelfstandig doen, omdat de **Europese Centrale Bank** (ECB) het **rentebeleid** bepaalt.
- Overheid - De overheid kan door middel van begrotings-beleid de economie proberen te stimuleren, en wel door het verhogen van uitgaven of het verlagen van de lasten; dit kan overigens weer leiden tot een **begrotingstekort** en het oplopen van de **staatsschuld**. Het verlagen van de lasten - lastenverlichting - kan bijvoorbeeld betekenen het verlagen

van **omzetbelasting** (BTW), het verlagen van de sociale premies (premie's geheven over de bruto lonen, die ten laste komen van de werkgevers) of het doen van een eenmalige uitkering aan burgers. Ook kan de overheid zelf sneller geld uitgeven. Bijvoorbeeld door het verlenen van **investeringsaftrek** aan ondernemers of door eerder dan voorzien bepaalde uitgaven te doen, zoals in infrastructurele werken.

Bij het stimuleren van de economie gaat het meestal om een combinatie (pakket) van maatregelen. Soms spreken groepen van landen ook onderling af om dit soort maatregelen gecoördineerd, in samenhang te nemen.

subprime (lening)

Krediet aan een klant met een relatief lage kwaliteit (zie ook: **credit rating**). Anders gezegd: risicovolle leningen.

Dit begrip wordt vaak gebruikt met betrekking tot (Amerikaanse) **hypotheekleningen** die verstrekt worden aan particulieren waarbij onvoldoende duidelijk of desbetreffende kredietnemers voldoende **kredietwaardig** zijn.

Zij hoeven geen gegevens te verstrekken over eventuele schulden, hun vermogen of inkomsten.

Bij de meeste subprime **hypothecaire leningen** mag de instelling die de lening verstrekt de rente na 3-5 jaar verhogen.

In het Nederlands komen we begrippen tegen als rommelkredieten, rommelleningen, rommelobligaties en rommelhypotheken, maar in vakpublicaties meestal het woord 'subprime'.

systeembank

Een bank die een dermate belangrijke rol in een bepaalde markt (bijvoorbeeld de Nederlandse of Belgische markt) of economie vervult dat deze niet failliet mag gaan, omdat een **faillissement** een **systeemcrisis** zou kunnen veroorzaken en de werking van het gehele financiële systeem c.q. de gehele economie in gevaar zou kunnen brengen.

Wat de preciese kenmerken zijn van een dergelijke systeembank zijn is niet aan te geven, maar men zou bijvoorbeeld kunnen denken aan een kritieke rol in het internationale betalingsverkeer, een groot aandeel in de binnenlandse spaarmarkt of de markt voor **kredieten**, enzovoorts.

systeemcrisis

Het risico dat problemen van de ene bank zich als gevolg van een specifieke gebeurtenis (zie: **idiosyncratische schok**) voortijdelijk voortplanten naar één of meer andere banken (domino-effect), waardoor een vorm van systeemrisico - het risico van **besmetting** ('contagion') - gecreëerd wordt; bij een systeemcrisis komt als gevolg van een schok een groter aantal banken tezamen en gelijktijdig in de problemen. Zie verder: **systeemrisico**.

systeemrisico

Het risico dat problemen optreden bij één of meerdere financiële instellingen waardoor het goed functioneren van het financiële systeem als geheel in gevaar wordt gebracht.

Systeemrisico kan ontstaan doordat meerdere instellingen gevoelig zijn voor dezelfde economische ontwik-

kelingen. Een tweede bron van systeemrisico vormt onderlinge **besmetting** ('contagion'), wanneer een eventuele crisis bij de ene instelling overslaat op een andere instelling. Bij grote verwevenheid treden domino-effecten op die de gezondheid van het gehele financiële systeem en de economie in gevaar kunnen brengen.

Engels: systemic risk.

TARP

Zie: **Troubled Asset Relief Program**.

Zie ook: **noodfonds** (voorbeeld 2).

testosteronbankier

De term 'testosteronbankier' komt uit een artikel van Henk Noort in het FD van 31-10-2008, en refereert aan sterk risicovol opererende, doorgaans mannelijke bankiers met machogedrag, sterk resultaatgericht en vaak met een onstilbare honger naar geld. In het artikel wordt de vraag gesteld of deze testosteronbankiers medeschuldig zijn aan het ontstaan van de **kredietcrisis** (2007-2009).

Testosteron is een geslachtshormoon waarvan mannen gemiddeld tien keer zoveel aanmaken als vrouwen. Harvard-econome Anna Dreber publiceerde in september 2008 in *Evolution and Human Behavior* een artikel waarin zij stelde: "Long-term, above-average testosterone levels may perhaps eventually lead to irrational risk taking, and thus lower profits....This is maybe what we see today."

Haar en ander onderzoek suggereren dat mannen gemiddeld meer **risico** nemen dan vrouwen; dat leidt ook tot hogere **rendementen**, althans op de kortere termijn; vrouwen produceren minder testosteron, beleggen voorzichtiger, nemen minder risico en zouden op langere termijn gemiddeld beter (bovengemiddeld) presteren.

tier 1-kapitaal

Een belangrijke maatstaf voor de financiële kracht van een bankbedrijf, gezien vanuit het oogpunt van de **toezichthouder**.

Het begrip 'tier 1-kapitaal' is een maatstaf die vastgelegd is in de **kapitaalakkoorden van Bazel** (Basle I, Basel II).

Zie ook: **kernkapitaal**, **tier 1-ratio**.

tier 1-ratio

Kernvermogen van een bank uitgedrukt als percentage van het risicogewogen **balanstotaal**.

Zie verder: **kernkapitaal**.

Tobintaks

De Tobintaks is een (geringe) **belasting** op valutatransacties, genoemd naar James Tobin, Amerikaans econoom en ontvanger van de **Nobelprijs voor de economie** in 1981, die in 1972 de aanvankelijke bedenker was van dit belastingheffingsconcept.

Het idee ontstond in de tijd dat het stelsel van vaste **wisselkoersen** (**Bretton Woods**) was ingestort, nadat de Amerikaanse president Nixon de **vaste wisselkoers** had losgelaten. Achter de door James Tobin voorgestelde belasting gaat het idee schuil dat met een (geringe)

belasting op valutatransacties het speculeren minder aantrekkelijk wordt en het zogenaamde **flitskapitaal** wordt belemmerd, waardoor grillige en destabiliserende kapitaalbewegingen zouden kunnen worden ingetoomd. Een bijkomende effect zou zijn dat de belasting geld zou kunnen opleveren voor armoedebestrijding in de wereld.

Niet iedereen loopt weg met het idee van een Tobintaks, en het idee is ook nooit (op wereldniveau) in praktijk gebracht, maar iedere keer als een **financiële crisis** ontstaat duikt de Tobintaks weer op. Veel economen zien het idee als zeer lastig realiseerbaar en onwerkbaar. De econoom Tobin nam in 2002 zelf afstand van het idee. Veel critici van de **globalisering** c.q. 'andersglobalisten' omarmen het idee echter.

Engels: Tobin tax.

Tokkie-hypotheek

Nederlandse spotnaam voor een **subprime hypotheeklening**, een lening die werd verstrekt aan een persoon of partij waarvan het hoogst onzeker is dat die in de toekomst rente en/of aflossingen kan opbrengen.

Vergelijk: **rommelobligatie**.

too big to fail

Term die gebruikt wordt om aan te geven dat financiële autoriteiten (bijvoorbeeld **centrale banken**) altijd zullen trachten om grote financiële instellingen die in problemen komen te helpen als het risico bestaat dat een eventueel **faillissement** zou kunnen leiden tot grote onrust op de financiële markten of een kettingreactie bij andere instellingen.

too foreign to fail

Als een groot deel van de aandelen (of obligaties) van een grote onderneming in handen is van (een kleine) groep grote buitenlandse beleggers (bijvoorbeeld **sovereign wealth funds**) moet een **faillissement** als het kan vermeden worden omdat anders het vertrouwen bij die buitenlandse partijen wordt ondermijnd. Zeer welkome toekomstige investeringen zullen dan mogelijk achterwege blijven.

In die situatie zal de overheid kunnen ingrijpen door met steun aan die onderneming het voortbestaan veilig te stellen.

Variant op **too big to fail**.

toxic paper

Letterlijk: vergiftigd, giftig of besmet **papier**; besmette activa. Bedoeld worden **leningen** en daarvan afgeleide (**gestructureerde**) **producten** die waardeloos geworden zijn of waarvan de **reële waarde** niet te bepalen valt, en die daardoor ook volledig **illiquide** zijn.

Het begrip 'toxic paper' valt regelmatig in de context van de Amerikaanse huizencrisis en **kredietcrisis** van 2007/2009 en de wereldwijde gevolgen daarvan. Met 'giftig papier' of 'giftige financiële producten' worden dan bijvoorbeeld **collateralized debt obligations** (CDO's), **credit default swaps** (CDS), andere kredietderivaten en ingewikkelde structuren als '(super-) SIV's' bedoeld.

Triple A

AAA: hoogste **rating** voor de **kredietwaardigheid**. In Nederland heeft bijvoorbeeld de Rabobank als enige

bankinstelling een triple A rating.

Zie: [credit rating](#).

Triple Au

Spottende bijnaam voor pakketten [hypotheekleningen](#) die weliswaar een AAA-rating (de hoogste kwaliteit, ook: [Triple A](#)) hebben, maar die door de hypotheekcrisis in de tweede helft van 2007 toch fors in waarde daalden.

Zie ook: [subprime \(lening\)](#); [kredietcrisis](#); [structured investment vehicle](#).

Troubled Asset Relief Program

Afgekort: TARP.

Naam van een plan van de Amerikaanse minister van Financiën (US Treasury Secretary) Paulson; kern van dit op 19 september 2008 aangekondigde plan is de oprichting van een [noodfonds](#) dat in problemen geraakte Amerikaanse [financiële instellingen](#) moet gaan helpen en het vertrouwen in de Amerikaanse [financiële markten](#) moet helpen herstellen, onder meer door het overnemen van [giftige financiële producten](#) (zoals [mortgage backed securities](#)).

Dit plan is vervolgens uitgebreid tot een veel omvangrijker plan dat verder gaat onder de naam 'Emergency Economic Stabilization Act of 2008'.

Zie: [noodfonds](#) (voorbeeld 2).

US National Debt Clock

Een digitale klok, die op Times Square in New York hangt, en die [real-time](#) de hoogte van de Amerikaanse [staatsschuld](#) toont.

De klok werd in 1989 geïnstalleerd door de Amerikaanse onroerendgoedmagnaat Seymour Durst om de toenmalige staatsschuld van 2,7 biljoen Amerikaanse [dollars](#) aan de kaak te stellen; de klok is nu eigendom van zijn zoon, Douglas Durst.

Bijna twintig jaar later, in oktober 2008, is deze schuld opgelopen tot meer dan 10 biljoen dollar; dat bedrag past niet meer op de klok. Begin 2009 zal de hele klok vervangen worden door een grotere, met 2 extra nullen.

Internet: www.debtclock.com.

veilige haven (beleggingsalternatief)

Een veilige haven (Engels: safe haven) is een veilig (waardevast, nietmanipuleerbaar) beleggingsalternatief c.q. een [belegging](#) waarin beleggers hun toevlucht zoeken in het geval van onrust (onzekere tijden) op [financiële markten](#).

Wat een veilige haven is kan van tijd tot tijd verschillen. Soms waren dat [obligaties](#) (met name [staatsobligaties](#)), dan weer eens goud. Maar ook onroerend goed of [grondstoffen](#) kunnen veilige havens zijn.

Het moge duidelijk zijn dat wat op een bepaald moment als veilige haven getypeerd wordt, op een ander moment juist een minder veilige belegging kan zijn of blijken te zijn.

verkrapting van de geldmarkt

Het afnemen van de liquide middelen bij banken (banken zijn krappier bij kas), waardoor ze minder kortlopende [kredieten](#) kunnen aanbieden op de [geldmarkt](#).

Door de [herfinancieringsrente](#) te verhogen maakt de

[centrale bank](#) (bijvoorbeeld de [Europese Centrale Bank](#)) het de banken moeilijker nieuwe kredieten te verstrekken aan bedrijven, gezinnen en overheden. Dit zal de groei van de [geldhoeveelheid](#) afremmen.

Ook kan de centrale bank de [geldhoeveelheid](#) terugdringen door banken te verplichten grotere tegoeden bij haar aan te houden, waardoor de [hoeveelheid](#) geld die in omloop is vermindert.

Tegenovergestelde van een [verruiming van de geldmarkt](#).

vermogenskrimp

Een afname van het [vermogen](#), bijvoorbeeld door:

- een situatie waarin de [inflatie](#) hoger is dan de [rente](#) die men over [spaartegoeden](#) ontvangt;
- een daling van de [beurswaarde](#) van [beleggingen](#);
- werkloosheid of [verliezen](#), waardoor men inteert op het [eigen vermogen](#);
- belastingen.

vertrekbonus

Een regeling waarin lopende aandelen-, optie- en bonusregelingen van vertrekkende bestuurders van ondernemingen worden afgekocht. Het gaat hier om regelingen die zijn bedoeld om toekomstige prestaties van bestuurders te belonen.

Rondom dit thema loopt een heftige discussie; normaal gesproken zou een bonus aan een prestatie gekoppeld moeten zijn, maar die blijkt in de praktijk vaak te ontbreken (zie: [exhibitionistische zelfverrijking](#)).

Zo kan de prestatie van de bestuurder worden gemeten op basis van de [aandelenkoers](#); bij een [overnamestrijd](#) kan die koers sterk oplopen en zou het niet terecht zijn dat een bestuurder op basis hiervan toch veel incasseert, zonder dat de totstandgekomen koers een echte verdienste van hem- of haarzelf is.

Ook worden er aan bestuurders regelmatig vergoedingen toegezegd door partijen die de onderneming willen [overnemen](#); feitelijk kan de bestuurder hierdoor niet meer zonder belangenconflict (onafhankelijke) besluiten nemen over deze overname.

Dit zijn slechts enkele facetten van de discussie rondom dit thema.

Ook: exitbeloning, ontslagpremie, vertrekpremie, vertrekregeling.

voodoo economics

De term 'voodoo' In combinatie met een financieel begrip heeft altijd een negatieve lading en betekent dan slecht onderbouwd, niet academisch onderbouwd, zonder bewezen werking, onduidelijk of schimmig ('black box'), misleidende nonsens. 'Voodoo economics' kan verschillende betekenissen hebben:

- De Republikeinse president George Bush (senior, 41ste president van VS in de periode 1989-1993) gebruikte het begrip voor zover bekend als eerste; in 1980 gebruikte hij 'voodoo economics' als schertsende aanduiding van de economische ideeën van Ronald Reagan, die ook bekend staan onder de naam [Reaganomics](#) (zie ook: [aanbodeconomie](#)). Zijn kritiek verstomde toen Reagan hem uitkoos als 'running mate' voor het presidentschap.
- Schertsende benaming voor [technische analyse](#).

Vergelijk: [voodoo finance](#).

voodoo finance

Voodoo is een in West-Afrika ontstane godsdienst, die ten tijde van de slavenhandel is meegenomen naar het Caraïbisch gebied en Noord-Amerika; hierin zijn Afrikaanse natuurreligies en het katholicisme samengesmolten (geloof in een schepper, die wordt bijgestaan door goden en godinnen, voorouders en geesten). De term 'voodoo' in combinatie met een financieel begrip heeft altijd een negatieve lading en betekent dan slecht of niet academisch onderbouwd, zonder bewezen werking, onduidelijk of schimmig ('black box'), misleidende nonsens, op goochelkunsten gebaseerd.

Met 'voodoo finance' wordt bedoeld op ingewikkelde, door 'quants' en 'financial engineers' ontwikkelde financiële constructies waarvan de werking en risico's voor (de meesten) onduidelijk zijn.

Vaak wordt het begrip ook gebruikt in combinatie met producten als derivaten en gestructureerde producten, zoals mortgage backed securities (MBS), collateralized debt obligations (CDOs), credit default swaps.

Voorbeeld

"Voodoo finance" is aan het instorten. Niemand zit meer te wachten op indrukwekkende diensten en produkten. De bedenkers van de eindeloze reeks van slimme derivaten, winstverdubbelaars, complexe hypotheek constructies, garantie-beleggingen en 'verzeker u rijk produkten' kunnen naar huis. En niet alleen de bedenkers maar ook de adviseurs en financiële dienstverleners tesamen met het back-office personeel dat de ballentent aan de man moest brengen en administreren. En natuurlijk ook de marketeers en reclame mensen die de rommel oppoetsten en via de media met veel tam tam aan het uitventen waren.'
Bron: Willem Mastenbroek, ManagementSite.nl - 18-11-2008.

Vergelijk: voodoo economics.

wild randomness

Aanduiding voor de waarschijnlijkheid van gebeurtenissen die niet voldoet aan de wetten van de normale kansverdeling van Gauss, Carl Friedrich.

Het zijn gebeurtenissen die volgens de theoretische statistiek bijvoorbeeld een waarschijnlijkheid hebben van slechts 1 op de miljard keer en waarmee dan ook niemand rekening houdt. Juist omdat niemand er rekening mee houdt kunnen zij een zeer grote invloed hebben.

yen carry trade

Carry trade op basis van geleende Japanse yens.

Door de zeer lage rente in Japan werden in enkele jaren voorafgaand aan 2008 enorme bedragen in yen geleend die vervolgens gemakkelijk in hoger renderende beleggingen in andere valuta konden worden belegd.

Toen er als gevolg de in 2007 begonnen hypotheek- en kredietcrises in het derde kwartaal van 2008 grote koersverliezen op de internationale effectenmarkten plaatsvonden moesten veel van deze posities worden teruggedraaid, waardoor de yen in enkele maanden met meer dan 30% in waarde steeg. Opbrengsten in \$ en moesten immers worden verkocht om de yens te kopen die nodig waren voor de aflossing van leningen in de Japanse valuta.

zelfbevestigende voorspelling

Een voorspelling die zichzelf direct of indirect waarmaakt.

Bijvoorbeeld als men bepaalde verwachtingen rond iemand heeft; dit alleen maakt vaak al dat deze persoon zich inderdaad conform de verwachting gaat gedragen (in de ogen van degene met de verwachtingen).

Een ander voorbeeld is als iedereen praat over een mogelijk aanstaande recessie; mensen worden als gevolg van dergelijke slechte tijdingen voorzichter met het doen van bestedingen, waardoor de vraag vervolgens terugloopt en overproductie ontstaat, als gevolg waarvan weer ontslagen vallen, mensen nog minder te besteden hebben en de economie weer verder in het slop raakt.

Engels: self-fulfilling prophecy.

zero interest rate policy

Afgekort: ZIRP.

De Japanse centrale bank, de Bank of Japan (BoJ), hield jarenlang de korte rente (de nominale rente) op of omstreeks de nul procent in een poging de deflatie te bestrijden en investeren financieel aantrekkelijker te maken.

Deze strategie van de Japanse centrale bank werd aangeduid met de 'zero interest rate policy' of vaak kortweg als ZIRP. Of deze strategie effectief was is nog maar de vraag; in ieder geval is het een aanpak waarover de meningen zeer verdeeld waren en blijven.

Ook in 2008 en 2009 is het onderwerp weer actueel, nu de Amerikaanse centrale bank, de Federal Reserve Board en andere centrale banken als gevolg van de kredietcrisis de rente blijven verlagen.

Voorbeeld

'De bankeconomen houden er zelfs rekening mee dat de rente nog lager kan. 'Er is een groeiende dreiging dat het vorige dieptepunt van 1 procent gebroken wordt in de zomer.' Daarmee komt de Fed dicht in de buurt van de Japanse respons op de eigen crisis van de jaren negentig, die door het leven gaat als ZIRP – zero interest rate policy.'

Bron: NRC Handelsblad, 18-03-2008.

Zie ook: negatieve rentevoet.

De Financiële Begrippenlijst samengevat

In kernwoorden

- *Functioneel* - begrippen, begrippenlijst, lexicon, glossarium, termen, termenlijst, terminologie, thesaurus, vaktermen, woordenboek, woordenlijst, dictionair, encyclopedie, definities, betekenissen, uitleg, verklaring, verklarende woordenlijst.
- *Inhoud* - economie, financieel, financieel-economisch, financiële markten, beurs, beleggen, bedrijfsfinanciering, corporate finance, corporate treasury, private-equity, venture capital, bankieren, verzekeren.

Doelgroepen

- Particuliere beleggers.
- Medewerkers bij effecteninstellingen die particuliere beleggers adviseren en begeleiden.
- Professionals bij banken, verzekeraars, pensioenfondsen, beleggingsinstellingen, financiële intermediairs, clearinginstellingen, kredietverleners, corporate treasury afdelingen, accountantsorganisaties, advocatenkantoren, enz.
- Brancheorganisaties en vakopleidingen.
- Docenten en leerlingen van middelbare scholen, docenten en studenten van hogescholen en universiteiten (onderwijs).
- Journalisten, vertalers, professionals in financiële communicatie, investor relations, enz.
- Alle overigen die geïnteresseerd zijn in hetgeen zich afspeelt binnen de economie en financiële markten.